

Українські Вісті

Ціна 60 пф.

UKRAINSKI WISTI • UKRAINIAN NEWS

UKRAINISCHE NACHRICHTEN

Наші закордонні представництва:

Америка: Nesenjuk I. 99 Ave. „С“, New York 9, N.Y. U.S.A.
Англія: A. Bondarenko, 76 Kensington Park Road, London, W. 11
Австралія: Krywoliap S. Box 1586 M. G. P. O. Adelaide S. Australie
Аргентина: M. Paranuk, Av. I. M. Campos 556 San Andres F. C. G. Mitre, Argentina.
Бельгія: W. Schklar, 14, Rue F. Stevens, Herstal (Liege), Belgien
Голландія: W. Haryshenko Smaragdplein 75 Utrecht (Holland)
Канада: A. Kramar, 36 Delaware Ave., Toronto 4, Ont., Canada
Франція: N. Grouchetzky, 33, rue Roque de Fillol Puteaux, Seine. France K-to: Paris CC 11.087.11

ТИЖНЕВИК ПОЛІТИКИ, ЕКОНОМІКИ, КУЛЬТУРИ І ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ

Рік XVII. ч. 29 /1455/

Herausgeber: Verlagsgesellschaft „Ukrainki Wisti“ Verlagsort: Neu-Ulm/Donau
Druck: Verlagsgesellschaft „Ukrainki Wisti“, Neu-Ulm/Do., Schließfach 32 — Tel. 77529

Неділя 16. липня 1961 р.

В. ФЕДОРОНЧУК

Національне пробудження Анголи

Хто уважно стежив за розвитком останніх заворушень у португальській колонії Ангола (в Африці), той мусів об'єктивно ствердити, що їх не можна звести до несподіваної низки епізодів брутальності і ксенофобії: виразне політичне прагнення виринуло з хаосу і його треба мати на увазі, коли досліджується подія в цій португальській колонії. В Анголі маємо до діла зі справжнім революційним збудженням, яке португальська колоніальна влада даремно гадає придушити політикою репресій. Минув час, коли говорилося про «Angola felix», оазу спокою на повсталому континенті. Ангола зрушилася, або радше зрушилася та нечисленна тубільна еліта, яка вважала неприйнятною колоніальну підлеглість, яку патерналістичний і авторитарний уряд Салазара хоче зберегти в рамках «Estado Novo» (нової держави).

З тубільної ангольської маси виринуло мале число провідних людей, які перейшли до дії й збройно борються за здійснення того ідеалу незалежності, що є ключем кожного сучасного африканського політичного руху. Боротьба швидко перетворюється в «равножню війну»: почата 15. березня ц. р. як раз в час, коли ООН займалися ангольським питанням, її провадить кілька важливіших тубільних таємних нелегальних організацій. Боротьба ангольців за свободу користується активною підтримкою всіх молодих африканських і азійських націй і має поважний відгук у міжнародній площині. Міжнародна солідарність з ангольськими націоналістами насправді не обмежується до африкансько-азійської групи, а поширюється також на советський блок і на численні західні уряди та сектори західної публічної opinio, які усвідомлюють, наскільки політика португальського уряду заслуговує на засудження і наскільки недемократичним є ідеал життя, що його дотепер пропонував тубільцям заморських територій режим Салазара.

Режим португальських колоній, що їх основний закон з 11. червня 1951 року, який змінив колоніальний акт з 1939 року, охрестив «заморськими провінціями», є першою причиною сучасної громадянської війни в тих же колоніях. Яка є характерна особливість цих «провінцій» і які є основні мотиви незадоволення тубільців — неважко встановити.

В юридичній площині глибоку різницю статусу між європейськими і тубільцями ухвалює сама конституція, яка в статті 137 говорить, що права, свобода й індивідуальні гарантії стосуються тільки португальських громадян і, оскільки африканські тубільці ніколи не є автоматично громадянами pleno iure (а таке право надається тільки час від часу згідно з виключних міркувань португальської влади), виходить з цього, що для більшості тубільців є призначене ставлення, яке цілком протиставиться харгії Об'єднаних Націй і універсальній заяві про права людини. Практично юридична дискримінація не проводиться між білими і неграми, а між «цивілізованим» населенням і тубільним, або «нецивілізованим». Наскільки величезною є друга категорія, можна ствердити це, розглядаючи цифри, що їх подав сам португальський уряд, який визнав, що тільки 0,9% тубільного населення «цивілізоване» і що тому для 99,1% тубільців не можна говорити про свободу, права і конституційні гарантії. Коли мова йде про Анголу, то «цивілізованих» тут нараховується тільки 30 083 душі на понад 4 мільйони тубіль-

ного населення. Різниця між громадянами й автохтонами не є чисто академічна, бо ця ситуація має в соціальній і економічній площині найважчі наслідки, з яких першим є — відсутність для величезної більшості населення певного юридичного захисту, згідно з зобов'язаннями, що їх Португалія підписала 14. грудня 1955 р. в час вступу до ООН.

В економічній площині ця нерівність конкретизується в підкоренні тубільної більшості нормам, що стосуються обов'язкової праці, яка здає робітників на ласку спеціальних бюр наймання робочої сили, які здійснюють на користь білих португальських плантаторів режим, подібний до примусових робіт. В політичній площині, діюча дискримінація створювала труднощі народження синдикальних організацій і політичних партій. Жорстокий португальський закон сильно вдавнив при помочі органів безпеки, по всіх тілях, що вступили до життя більш згідно з об'єднаннями, що вже кілька років багровіють на всьому чорному континенті.

З 1953 р., дати, коли відбувся перший революційний фермент, аж до серпня 1958 р., в якому таємно проголошено перший революційний маніфест, Ангола жила під поліційним режимом, який жорстоко здушував діяльність тубільних революціонерів, зовсім не турбуючись переглядом своєї політики в сенсі ліберальнішому і більш згідному з сучасним часом. З метою протиставитися поліційному режимові Салазара, численні ангольські племенні провідники й інтелектуалісти вирішили перейти до безпосередньої дії з вузькою програмою, але яку сприймають широкі народні маси, під знаком гасла «Ангола для ангольців».

Два головні рухи керують сьогодні революційною акцією: народний рух за визволення Анголи і народне ангольське об'єднання. Народний рух за визволення Анголи є фронтом різних місцевих партій, об'єднаних ані на племенній, ані на расовій основі. Керівником руху є молодий інтелектуаліст д-р Маріо де Андраде, який студював в Сорбоні в Парижі. Він перебуває в екзилі, звідки вже довгі роки керує пропагандою руху. Вона конкретизується в боротьбі проти «безпосередніх і конкретних ворогів ангольського народу, якими є португальські колоністи й їхні агенти, які послугуються всіма засобами — насиллям, вбивством, політикою сили, нерозбірливою в засобах, хитрістю, інтригами, військовими силами, політичним і економічним тиском та культурним обскурантизмом, щоб зберегти португальське панування в Анголі і щоб побити й експлуатувати далі ангольський народ».

Народний рух для визволення Анголи бореться за здійснення програми, яка передбачає негайне створення сильного ангольського визвольного фронту, який об'єднав би всі політичні партії, всі масові організації, всі військові формації, всі політичні особистості, всі клерикальні організації всі національності й раси Анголи, всі соціальні класи, всіх ангольців, які живуть за кордоном, незалежно від їхніх політичних переконань, від їхніх економічних можливостей, від їхньої статі і віку, з метою:

а) провадити непримиренну боротьбу за усунення португальського колоніального режиму й усіх пережитків колоніальних і імперіалістичних зв'язків, (Закінчення на 4-й сторінці)

Євген ПАСТЕРНАК,
Канада

Опозиція по-українському

Ледве чи доводиться доказувати важливість інституції опозиції в усіх демократичних парламентарних системах: вона є віскою цих систем і щойно брак опозиції позбавляє державну систему демократичного духу і робить її тоталітарною. В парламентарних системах країн, приналежних до Британського коммонвелту, голова опозиції носить почесний титул «Лідера Опозиції й Королівської Величності»; він має спеціальні привілеї, свій уряд в парламенті і має великий вплив на політику.

Це виняткове становище опозиції дає їй не тільки права, але й кладає на неї обов'язки: провідники опозиції мусять діяти згідно з діючими державними законами і парламентарним правильним; вони можуть ставити внески недовір'я урядові, але тільки в стисло приписаній парламентарним правильним формі. Їхня опозиція може бути скерована проти уряду, але ніколи не проти виборців чи громадянства, незалежно від висліду виборів, на підставі яких дана політична партія опинилася в опозиції. Незалежно від поставлених внесків на вотум недовір'я урядові, уряд не трапляє своїх прав так довго, як довго внесок не схвалений приписаною більшістю, але навіть і після того уряд має конституційні можливості боронити своє становище.

Ми дуже далекі від того, щоб вимагати від наших, українських, політиків такого самого, чи лише подібного поступовання в політичному житті, яке ми бачимо у вироблених політиках Заходу.

Юл. МОВЧАН

Нове вяснення уряду США в справі поневолених Росією народів

В «УВ» ч. 16(1442) за 16. квітня ц. р. ми були подали відповідь Державного Департаменту (міністерства закордонних справ) США на наш лист з 26. січня ц. р. в справі політики теперішнього американського уряду до поневолених советською Росією народів. Як відомо, відповідь на той лист дав радник відділу в справах Советського Союзу при американському міністерстві закордонних справ п. Р. Т. Давіес.

У зв'язку з деякими новими міжнародними подіями, які сталися в міжчасі, місяць пізніше, тобто 27. лютого ц. р. автор цих рядків вважав за потрібне звернутися до президента США Кеннеді з листовним запитом в справі вяснення деяких додаткових спірних питань советсько-американських співвідносин. 28. червня, нарешті, прийшла від Державного Департаменту відповідь і на цей лист, який, зважаючи на його незвичайну важливість, подаємо нижче в дослівному перекладі.

»Державний Департамент,
Вашінгтон, 28. червня 1961 року.
Дорогий Д-р Мовчан:

Після обговорення в Білому Домі, Ваш адресований до Президента лист з 27. лютого 1961 р. для відповіді був пересланий до Державного Департаменту. Ми шкодуємо, що раніше не могли Вам на нього відповісти.

У своєму Державному посланні до Конгресу Президент Кеннеді сказав: «Нарешті, в той час, коли наша увага зосереджена на розвитку некомуністичного світу, ми ніколи не повинні

Проте, ми напевно сподівалися, що всі справи на терені нашого передпарляментару, Української Національної Ради — також дискусії в справах контроверсійних, мусять відбуватися в межах пристійності і що всі потягнення наших політичних партій, що входять до УНРади, не суперечитимуть законам, які ці самі партії схвалювали й на які приєждали, коли входили до УНРади.

Проте, останні події на терені УНРади поставили все українське громадянство, що підтримує Державний Центр УНР, перед болючим розчаруванням. Так зв. опозиція проти Виконавчого Органу УНРади, а пізніше і проти Президії УНРади, давно вже залишила межі всякої, хоч би найменшої пристійності: лексикон з енуціяцій, видаваних і розповсюджуваних опозицією, дорівнює, якщо не перевищує, різні ворожі українській справі видання в киданні образами, денунціяціями й інкримінаціями не тільки в бік ВО чи Президії УНРади, але і в бік українського громадянства, яке підтримує Державний Центр своєю працею, своїми пожертвами, що нераз дорівнюють, як знаємо, багаторічним, а то може й життєвими ошадностями деяких патріотичних одиниць.

Що більше: опозиція в сучасному розвиткові подій і випадків спрямована вже не так в бік ВО чи Президії УНРади, як проти подавляючої кількості українського демократичного громадянства.

Хто ж стоїть за цією опозицією? Чи це (Продовження на 3-й сторінці)

забувати наших сподіванок щодо остаточної волі і добробуту народів Східної Європи».

Долучуючи тут копію цього послання, вірю, що, можливо, воно матиме певний інтерес для Вас.

Уряд Сполучених Штатів продовжує розглядати панування советів над Східною Європою як основну міжнародну проблему. Справедливе вирішення цієї проблеми мало б безмежно велике значення для зменшення світового напруження і для забезпечення довготривалого миру.

Наша позиція щодо країн Східної Європи залишається непохитною й ясною. Ми не визнаємо советського контролю ні як задовольняючого нас, як і не розглядаємо його як постійний стан. Народи тих країн мусять мати право вільного вибору як їхніх урядів та інституцій, так і користуватися невід'ємними людськими правами та втішатися основними елементами волі.

Щиро Ваш,
За Державного Секретаря:
Dagmar A. F. R. A. H. M. E., Office of Public Services.

Такою є відповідь Державного Департаменту. У зв'язку з цим мимоволі звертають на себе увагу такі важливі моменти:

Поперше, перед тим ніж дати відповідь на поставлені питання, наш лист спочатку було обговорювано в Білому Домі, що, як відомо, рівнозначне з тим, що з його (листом) змістом дуже правдо- (Закінчення на 3-й сторінці)

Лейбористи цікавляться

Опрацювання британською робітничою партією показної кількості обережних заяв на предмет дальших поступовань Заходу супроти ССР, кидає на неї тінь невилікувального пацифізму. Проте, така оцінка її політичних потягнень є або поверховою, або емоційно-упередженою. Бо фактом є, що в середині партії, часто в згушеній атмосфері міжфракційних взаємообвинувачень, іде, на нашу думку, дуже плідний диспут, — як створити формулу, якою є можна було відтиснути Кремль далі на схід, а то й спричинити його падіння, без ризику атомової війни.

На тлі цього питання партія постійно ферментує. Її інтелектуальні кадри перебирають всі можливості, перетрушують усі «за» і «проти» тих чи інших позицій, ніколи не випрягаються з шлей пошуків. Члени особистості партії, як Гейтскел, Браун, Вілсон, Паді, Вільямсон, Кросман опинилися в фазі особливого напруження, знаючи, що партія чекає від них «чуда», завдяки якому гдалося б переставити західно політику на офензивні ноги. В цих постійних шуканнях партія часто осмішує себе «відкриттями доктрин», що скидаються на бітніківські витвори, швидко забуває про них, натрапивши на щось солідніше, тривкіше.

Цей постійний рух в партії, особливо битва з лівими екстремістами, витворює доволі енергії для тримання її структури в творчому напруженні. Ного ніяк не можна сказати про консерваторів. Урядова партія, що не рік, то все більше робиться твердішою, залежується на ґрунті самовдоволення, від чого особливо терпить завшиштя політика країни.

Щоб ближче ознайомити профспілкових і політичних діячів, які осіли в Англії після другої війни, з політичною лінією британського трейдunionізму і робітничої партії, керівництво профспілкової групи парламентарної лейбористської партії запросило в будинок парламенту представників етнічних груп та відбуло з ними щиро, товариську розмову. 20. червня, в одній із залів парламенту, «чужинців» привітали заступник лідера робітничої партії Джордж Браун, лейбористські члени парламенту Франк Томлі, п. МекКан та інші. Їхніми гостями були албанці, болгары, естонці, латвійці, литовці, поляки, румуни, українці, угорці та представники інших східноєвропейських країн.

Зустріч мала характер стихійного діалогу. Господарі пояснювали і давали запити. Гості питали й відповідали. З розмови виходило, що робітничка партія не забуває про долю трудівників Східної Європи і де лише може, і як може,

намагається утвердити форми практичної солідарності з ними. А разом з цим, партія намагається знайти вихід з атомового глухого кута, бо у витворених обставинах майже немає місця для розпрямлення і поставлення холодної війни на фундамент позитивної акції.

На питання угорського представника, чому, для прикладу, англійське робітництво не виявило вищої ступені практичної солідарності з робітництвом повсталого Угорщини, п. Браун сказав, що не слід забувати, в якому стані в той час перебував Захід. Він був в хаосі, що його спричинила Суецька кампанія Англії й Франції; Захід був розколений і деморалізований. Тому, якщо винити когось за продемонстровану тоді імпортність, то винити треба англійський і французький уряди.

Потім п. Браун щиро розказав, чому провід партії більше не вірить у «конференції на вершинах», характеризує політичні потягнення Нассера, досить прихильно для останнього, розповів про свої зустрічі з Хрущовим, наслідуючи їх досить невтішно для теперішнього совєтського царя, давав поради щодо англійської ментальності, повчав, як легко здобувати прихильників своїм думкам у профспілкових лавах та просив до голосу своїх колег.

У виступах гостей постійно бриніла нотка ввічливої розчарованості з певних зовнішніх акцій лейбористів та сугестія сміливіших поступовань супроти Кремлю. На жаль, треба ствердити, що як у виступах господарів, так і гостей, закрої дали передвоєнних кордонів ССР не сягали. Щойно виступ українця (п. Вакаро) дещо поширив думання присутніх, скеровуючи їхню увагу на безоглядну русифікацію окремих національностей в ССР, та роблячи внесок, щоб британська робітничка партія ефективно проти цього протестувала.

Охочих виступати було багато, але господарі розпоряджали лімітованим часом, властиво, «краденим» часом, бо в парламенті в цей час розбиралися важливі питання. П. Браун мусів просити гостей, закінчивши цю зустріч приблизно такою нотою: йдіть у профспілки, не соромтеся свого акценту, рвіться на трибуну, розказуйте про свій досвід, про пережите, впливайте на думання своїх англійських товаришів, завжди пращайте для осягнення своєї мети, і побачите, що ви не будете самотніми.

Це чи не перша зустріч такого характеру, відбула в парламенті. Не всі відповіді господарів нас вдовольняли, але факт відрадний: лейбористи цікавлять-

С. РОМАНОВИЧ

Реклями і постанови

(ПГО «СОЮЗСІЛЬГОСПТЕХНІКУ» І ЛІКВІДАЦІЮ ДЕСЯТИЛІТОК)

Кожна газета «гнилого» капіталістичного Заходу мерехтить рекламами й оголошеннями, які закликають своїх громадян купувати добрі, смачні, гарні і вигідні речі, бо дешевих цінах за готівку і на довготермінову сплату. Кожна фірма, поборюючи своїх конкурентів, вихваляє свій товар, намагаючись здобути покупців. На ваше бажання все привезуть до хати, починаючи від тяжких меблів, пральних машин і кінчаючи порошком до прання. Вже сам цей факт свідчить про добробут населення.

Советська ж преса рясніє рішеннями, постановами, зверненнями, закликами, указами, зобов'язаннями, щоб створити ці речі і сяк так вгамувати більш як сороскрічний голод населення на предметі елементарної необхідності — їжа, одяг, взуття, предмети хатнього вжитку і т. п.

Партійні погоничі і пропагандисти аж похрипли, підганяючи населення до інтенсивної праці, але злидні, цей супутник комунізму, — непереможні. Населення країни з великими матеріальними ресурсами голе, обідране і напівголове.

Безперестанно реорганізується система управління, творяться нові організації, підсилюються старі, знімають одних керівників, призначають інших, але інтенсивності народнього господарства не можуть підняти до меж потреб населення. Сільсько-господарська продукція не збільшується, а зменшується. Советський уряд безліч делегацій посилав закордон, щоб училися в «капіталістів» рентабельно господарювати, але всі заходи були надаремні. Крива соціалізму йде донизу. В чому ж справа?

Кожному видно, що корінь зла лежить насамперед у невилікувній колгоспній системі господарювання. Тут половинчастими засобами нічого не направиш. Вся система гнила і нерентабельна, бо ворожа самому духові селянина.

До 1958 р. колгоспи були підпорядковані машино-тракторним станціям (МТС)

думками втікачів з «раю», намагаються їх підбадьорити в їхній щоденній політичній активності. Цей почин треба лише привітати. Хочеться вірити, що ця зустріч не була останньою.

Після зустрічі гостей було запрошено на балкони парламенту, щоб вони власними очима могли засвідчити «найстарішу демократію в акції».

Окрім п. Вакаро, від українців на зустрічі присутніми були мтр. Зеленко та ред. Бендер. (—)

які диктували свою волю колгоспному селянинові. В 1958 р. МТС зліквідували і всі технічні знаряддя, весь реманент передали колгоспам. На базі МТС були створені РТС (ремонтно-технічні станції).

На грудневому пленумі ЦК КПСС в 1959 р. були голоси, що РТС затримують ремонт, бо не несуть відповідальності за сільське господарство і через те треба, мовляв, ремонтні майстерні передати колгоспам.

Змагання колгоспів до усамостійнення для московських правителів було надто ненадійним і тому січневий пленум ЦК КПСС в цьому році вирішив централізувати систему управління РТС. Так утворилася «Союзсільгосптехніка», а відповідно до цього «Укрсільгосптехніка», області і районні відділи «Сільгосптехніки».

6.-7. червня ц. р. в залі Верховної ради УССР відбулася республіканська нарада працівників системи об'єднання «Укрсільгосптехніки». За повідомленням РТАУ, «найважливішим обов'язком об'єднання є надати дієву допомогу колгоспам і радгоспам в організації правильного, високопродуктивного використання техніки, якісного і своєчасного ремонту машин — тракторного парку, нагляду за його технічним станом».

До обов'язку «Укрсільгосптехніки» входить також електрофікація сіл.

До вимог сільського господарства також проведено реорганізацію системи народньої освіти. Десятилітки зліквідовані. Обов'язкове навчання зараз є — 8 класів. На місце старших класів десятилітки зараз творяться районні і міжрайонні виробничі професійні школи (IX-XI класів), що готуватимуть кваліфікованих робітників для сільського господарства. Учні, які закінчать ці школи, дістануть посвідки трактористів, комбайнерів і т. п.

Відповідно в міських районах дістануть посвідку фахового робітника певного розряду.

Ліквідацією десятиліток советський уряд зовсім унеможливив працюючій молоді готуватися до вищих учбових закладів. Раніше перешкодою до навчання був необхідний дворічний виробничий стаж, що кінче треба було його мати після закінчення десятилітки.

Як бачимо, попередніх заходів тримати молодь в колгоспах було замало, а тому московські правителі закрили старші класи десятиліток. По закінченні (Закінчення на 6-й сторінці)

Рецензії і Огляди

В. ІВАНИС

Митрополит Василь Липківський. Історія Української Православної Церкви. Розділ VII: Відродження Української Православної Церкви. Із вступом і замітками протопресвітера С. В. Савчука. Накладом фундації Івана Грищука. Вінніпег, 1961, Канада.

Поява цієї епохальної книжки-пам'ятки безперечно сталася завдяки о. прот. д-рові С. В. Савчукові. Він розшукав першу перевірну в Києві з оригіналом копію цього твору. Рідко який твір викликає таке зацікавлення, суперечки й критику, як поява «Відродження Української Церкви» митрополита Василя Липківського. Цей твір є сьомим розділом більшої праці митрополита Василя Липківського — «Історії Української Православної Церкви», що досі не надрукована й її доля невідома. У вільний світ потрапили лише машиністські копії сьомого розділу — «Відродження Української Церкви».

Митрополит Василь Липківський писав що «Історія» вже відсутній більшовицькою владою від проводу УАПЦ, живучи самотньо під наглядом ППУ. Через це знайдення рукопису VII розділу його твору було великою історичною подією. Навколо твору митрополита Василя Липківського почали розпускати легенди. Як тільки тексти копій з'явилися на світ, то порівняння їх виявило розходження, а це наводило на підозріння, чи справді цей твір написав митрополит Василь Липківський? Супротивники Української Православної Церкви почали це використовувати проти неї.

Важливо було те, що власники копій рукопису твору митрополита Липківського не зраджували таємниці, звідки вони взяли ті копії, з якого джерела, а це ще більше ставало загадковим. О. д-р С. В. Савчук перший почав досліджувати-розшифровувати ніби непроглядну тайну: став насамперед шукати джерело, з якого зроблено копії, хто їх робив, хто за них може з авторитетом ручатися, у чій руках був оригінал рукопису, чи існувала така особа — протодиякон Вадим Чорноморець? Виникло питання, яким способом рукопис опинився в руках протодиякона Вадима Чорноморця? Чому останній дозволив під час другої світової війни прибулим із Західної України переписати копії?

О. д-р С. В. Савчук потрапив багато років, поки вияснив усі ці таємниці. Що, зрештою, привело до позитивного висліді. Найважливіші моменти з цих дослідів о. д-р С. В. Савчук подав на 50-х сторінках «Супровідних заміток видавця» та 38-ми сторінках «Додатків», де подані цілі листи, чи витяги з них, факсиміле документів, фотокопії автографу митрополита Василя Липківського, декілька прикладів розходжень між текстом копії о. М. Соловія і текстом копії Митрополита Ніканора.

Згідно з дослідження о. д-ра С. В.

Савчука, за першу публікацію твору митрополита Липківського під назвою «Від 1917 року до I-го Всеукраїнського Церковного Собору 1921 року» треба вважати в місячнику «Христова громада» (Майнц-Кастель, травень 1946 р., ч. 1, стор. 7-13). Видано лише частину твору на цикльостилі в кількості 300 примірників Другу публікацію з назвою «Відродження Церкви в Україні 1917-1930» ейдано василіянським в-вом «Добра книжка» в 1959 р. за редакцією о. М. Соловія, зі вступом О. Моха.

Отже видання о. д-ра С. В. Савчука є третім. В ньому точно дотримано копії, згідність якої з оригіналом, з якого переписано в Києві, звірено та особисто затверджено авторитетними свідками. З останніх найголовнішим є Владика Митрополит Ніканор (Абрамович), первієрарх Української Автокефальної Православної Церкви на чужині. Точна назва твору митрополита Василя Липківського — «Відродження Української Церкви», а не «Відродження Церкви в Україні 1917-1930», як назвав його о. М. Соловій.

Коротко про рукопис митрополита Василя Липківського Н. Бурчак засвідчив таке. В березні 1942 р. до високопреосвященного Архієпископа Ніканора (Абрамовича) в Києві зголосився протодиякон Української Автокефальної Православної Церкви Вадим Чорноморець з проханням висвятити його на священника (стор. 53-57 дод.). Після належної перевірки його вивачено 19. III. за чергою 4 (фотостат на стор. 67 додатку витягу з книги реєстру рукополень за рік 1942).

Протодиякон В. Чорноморець оповів, що його підготував митрополит Василь Липківський, якого він обслуговував при св. Софії після усунення його від

керування УАПЦ в жовтні 1927 р. Митрополит тоді жив у келії під південними ворітьми Софійського подвір'я в цілковитій ізоляції від людей. Тут митрополит Василь Липківський почав писати «Історію Української Православної Церкви» почавши з часів апостольських і кінчаючи останніми подіями. Папір і все потрібне до писання Вадим Чорноморець потайки приносив від Володимир Чехівського, який знав про цю працю. Написаний матеріал негайно виносився й захоувався. Писання історії митрополит закінчив у жовтні 1930 р. вже в мешканні сестри, куди йому дозволено було переселитися.

Написану працю Митрополит Василь Липківський наказав В. Чорноморцеві передати майбутньому українському єпископові в Києві. Виконуючи волю автора, священник Вадим Чорноморець в травні 1942 р. передав рукописи в розпорядження Архієпископа Ніканора (Абрамовича) в Києві. Переданий рукопис в кількості 552 сторінки був на добром папері, густо списаних чорнилом. Він був поділений на 7 розділів, з яких останній був присвячений відродженню Української Автокефальної Православної Церкви в роках 1917-1930.

Архієпископ Ніканор, детально ознайомившись із змістом рукопису, подбав, щоб з ним ознайомилися працівники вищого церковного управління УАПЦ. На прохання, представника Інституту дослідження Сходу з Прєги було дозволено переписати машинкою з рукопису копії в трьох примірниках. При перевірці копій оовітним відділом вищого церковного управління було визнано, що деякі місця VII-го розділу не можна було передавати в не належні руки. Через це небажані місця були вирізані з машиністису, який віддано до Інституту.

Опозиція по-українському

(Продовження з 1-ї сторінки)

якась могутня українська політична партія з багатотисячним членством в заплілі, з широко розбудованою організаційною мережею, з численним центральним комітетом, де всі важливі справи обговорюються і схвалюються більшістю? Нічого подібного: всі писання опозиції, розповсюджені по усіх континентах, видаються або анонімово, від імені «фракції», або, в кращому випадку, підписані всіма тими двома чи трьома особами. Тим самим справа опозиції є стисло пов'язана з двома чи трьома прізвищами.

Тепер гляньмо на суть дій опозиції. Згідно з «Тимчасовим Законом про реорганізацію Державного Центру УНР» димісія уряду УНР, цебто Виконавчого Органу УНР, може бути схвалена Українською Національною Радою або її Президією. Як відомо українському громадянству, опозиція схвалила «вотум недовіря» теперішньому Голові ВО УНР-Ради на неформальному зібранні лише своїх фракцій (і то в неповному складі їх) і проголосила це своє рішення «екс урбі ет орбі» важливим на всі континенти, бож проголосованим «більшістю фракцій УНР», а Виконавчий Орган «недійсним» і «неіснуючим» на підставі цього ж рішення. З того самого часу Голова Виконавчого Органу перестав бути для опозиції прем'єром уряду, а став просто «п. Лівичким», або й просто «Лівичким», особою «поза законом», якого вільно знеславлювати; ображати і пльогавити опозицією без ніякої відповідальності перед законом.

Як відомо, на початках своїх дій опозиція проголосила, що засадничою причиною її опозиційного наставлення була її нехтіть до однієї особи уряду, точніше — до прем'єра уряду. Пізніше цю нехтіть поширено це й на особу Голови УНР.

Українському громадянству було важко зрозуміти, як в політичному чи громадському житті можна керуватися особистими симпатіями чи антипатіями до однієї чи до кількох осіб уряду й як зі справи симпатій можна робити справу державного порядку. Тому щойно поволі, на підставі різних додаткових в'яснень, українське громадянство довідалося, що опозиційна політика випливає з відмінного наставлення до засадничих проблем нашої визвольної політики, між іншим до політики американського уряду супроти проблеми поневолення Москвою народів, а зокрема до політики Американського Комітету Визволення від большевизму. Ця правда була спершу заперечена опозицією як «наклеп», як «витадка» і «демагогія». Однак, на кон-

ференції УНДО в січні м. р. прийнято цією партією постанову, що розрив ВО з АКВ є «загрозливим кроком в напрямку ізоляції української визвольної акції в міжнародній системі» і як «ліквідація одного бойового фронту». А пізніше відношення ВО УНР до АКВ закваліфіковано цією ж партією «найважливішою проблемою нашої політики».

Ми не входимо тут в полеміку з такою постановою УНДО до української визвольної політики, вважаючи це справою самої партії. Проте, від старих політичних діячів ми могли б вимагати більше громадської мужності в окресленні своєї політичної лінії і ставлення справи від самого початку у властиву площину: оборони «єдності» з АКВ, а не замилювання очей українському громадянству своєю особистою нехтіть до одного чи двох осіб теперішнього проводу Державного Центру.

Щодо фракції Української Соціалістичної Партії в УНР, то ця група в одній з своїх «довірених інформацій» для дійсних чи уявних прихильників на Американському континенті, а саме в копії свого листа до Президента УНР в скзилі щодо своєї політичної лінії, так подає справу своєї постанови до АКВ:

«АКВ ставить наголос на «визволення від большевизму». Кожному мусить бути ясно, що поки панує комуністичний режим на Сході Європи, визвольна справа всіх народів, поневолення Москвою, не стоїть реально. Здви у напрямі визволення цих народів може постати тільки після краху комуністичної диктатури взагалі. Тому в інтересах нашої визвольної боротьби є, щоб рухи проти комуністичного режиму розвивалися на всьому просторі СРСР. В цьому наш національний інтерес сходиться з завданням інших поневолення народів СРСР і АКВ (підкреслення наше, — Є. П.). Очевидно, з упадком большевизму дальшу долю України вирішить український народ сам, не оглядаючись на те чи інше «непередіщення».

Фракція УСЦ, редагуючи свою «довірочну інформацію», на нашу скромну думку, повинна б була бути більш обережною в підборі фраз і слів і не переписувати живцем, слово в слово тієї, з дозволом сказати, «політичної лінії», яку виложив українцям їхній партійний товариш по міжнародному соціалізму Борис Ніколасовський в клубі «Круглого столу» в Нью-Йорку й яку, до речі, заперечили присутні на «історичному викладі» Ніколасовського українці, товариші УСЦ по переконанням. В кожному разі, з цитованого нами політичного твердження УСЦ ясно і недвозначно вихо-

дить, що політична лінія цієї партії не тільки вповні збігається з політикою АКВ до поневолення народів: ця політика є ідентична щодо подробиць з програмою «визволення» ворожих українській справі соціалістичних московських партій, які, як відомо, в «Новом Русском Слове» і «Соціалістическом Вестнике» зі шкіри вилазять, щоб боронити єдність Московської імперії, байдуже якої, білої чи червоної, й які всякими дозволеними і недозволеними способами шкодять українській справі.

Очевидно, після цієї офіційної, хоч і «довірочної», інформації УСЦ про свою «визвольну політику» всякі твердження цієї ж партії про «диктаторські примхи п. Лівичкого» виходять у цілком іншому світлі.

Цілком природним стремлінням кожної опозиції є перебрати уряд у свої руки і тим самим реалізувати свою політичну програму. Та таке перебрання влади можливо лише в тому випадку, коли опозиція переконає велику кількість громадянства в слушності своєї програми і в помилковості політики уряду. Щож зробила українська опозиція в напрямку переконування українського громадянства в слушності своєї політичної лінії? Невже ж сором'язна дискретність і зазивання в папірці перед українським громадянством «засадничої справи» і «довірочність» інформацій у цій справі мають перекопати українську громаду в слушності справи? І не вже ж опозиція сподівається, що українське громадянство, якому вона не щадила і не шадить усяких образливих епітетів із свого лексикону, називаючи його «непоінформованими масами», «здібними тіль-

ки оплескувати», до яких «звертався п. Лівичкий, так як Гітлер і Муссоліні», не вже ж, повторюємо, опозиція сподівається що українське громадянство забуде ці важкі образи і підтримає Виконавчий Орган УНР, у випадку, якщо влада опиниться в руках опозиції? Якщо так, то опозиція широм мусить вірити в те, що пише, а саме, що українське громадянство сліпе, глухе і дурне. Чи може опозиція взагалі не дбає про опінію українського громадянства і сподівається сперти свою працю на інші, невідомі нашому громадянству чинники?

З іншого документу, розповсюджаного опозицією, а саме, з інформації про «Справу недовіря п. М. Лівичкому від більшості УНР», підписану фракцією УСЦ і п. проф. П. Феденком, довідуємося про багато інших надзвичайно цікавих справ, а саме, що українське громадянство знову ж було «непоінформованим» в часі останніх виборів президента США і не знало нічого ані про особи кандидатів на президента, ані про програми політичних партій, республіканської і демократичної, і щойно з писань нашої славної опозиції можна про всі ті справи довідатися. Рівно ж висловлено в цьому ж документі мудру засаду, що «є добрий звичай в міжнародній політиці не втручатися у внутрішні справи чужої країни, бо такі справи належать до громадян даної країни». Цю засаду зломив, на думку опозиції, Голова ВО УНР п. М. Лівичкий, заангажувавшись особисто в «пропаганді за Ніксона» і це, на думку опозиції, є доказом «примітивізму п. Лівичкого». Однак, читаємо далі в тому самому документі

(Закінчення на 4-й сторінці)

Нове в'яснення уряду США...

(Закінчення з 1-ї сторінки)

подібно був ознайомлений особисто президент Кеннеді. Тому і відповідь на цей раз була дана не просто одним з службовців (хоча б і відповідальних) Державного Департаменту, а з доручення самого державного секретаря, тобто, міністра закордонних справ США п. Раска. До того ж, обгорення листа і відповідь на нього зайняло досить довгий час — цілих чотири місяці, що в практиці американського уряду є рідко досить незвичайною. Видно, перед тим ніж подати офіційну відповідь, треба було уточнити деякі, можливо, спірні моменти, одержати додаткові інструкції і т. д.

І, нарешті, — і це найголовніше, — як видно з вищеподаного листа, американський уряд, це, здається, вперше офіційно заявляє, що «Уряд Сполучених Штатів продовжує розглядати панування советів над Східною Європою як основ-

ну інтернаціональну проблему... Ми не визнаємо советського контролю ні як задовольняючого нас, як і не розглядаємо його як постійний стан» (підкреслення наше. — Ю. М.).

Можна, звичайно, брати під серйозний сумнів твердження про те, чи дійсно в минулому уряд США розглядав панування советів над народами Східної Європи як основну інтернаціональну проблему. Але «що було — те загубо». Проте якщо, принаймні, вже відтепер уряд США дійсно серйозно почав або починає трактувати московсько-советський колоніалізм та імперіалізм, як головне лихо сучасного світу, тобто, як «головну міжнародно проблему». То це вже, безумовно, зовсім нові нотки в політиці наймогутнішої і найбагатшої країни світу. І тому таку політику ми всі повинні тільки найсердешніше вітати і бажати їй найкращих успіхів. Юл. М.

Дві ж відбитки передано Архієпископові Ніканорові і його вікарію Владиславу Мстиславові. Копія першому освітнім відділом ВЦУправлінням була докладно звірена з оригіналом рукопису і в ній зроблено відповідні поправки за текстом рукопису рукою голови освітнього відділу проф. Ф. І. Гавришом.

На прохання о. д-ра С. В. Савчука йому зроблено фотокопію з першої відбитки рукопису, який єдиний і докладний. Інші відбитки рукопису сьомого розділу «Історії», що ходять по руках різних осіб, як зазначає Н. Бурчак, можуть походити або з неперевірених копій, або з копій, зроблених в році 1941 для проф. М. Андрусика. Ким, і за яких обставин передруковано рукопис для проф. М. Андрусика, і чи він належно перевірив, — невідомо. Оригінал цілої «Історії Української Церкви» пера митрополита Василя Липківського втрачено при евакуації Києва 23. вересня 1943 року. Копія рукопису, з якої зроблено фотостат для о. д-ра С. В. Савчука, засвідчена, як правдива, підписом і печаткою митрополита Ніканора (стор. 57 додатку). При порівнянні цієї копії з надрукованим твором Солов'я є великі розходження, приклади яких подані на стор. 80-83.

«Відродження Української Церкви Митрополита Василя Липківського займає 179 сторінок з покажчиком імен і охоплює період 1917 по 1930 роки — з постанови до ліквідації УАПЦ. Сам Митрополит написав: «...сам я учасник подій, тобто людина, що могла суб'єктивно оцінювати людей і події, в яких сама брала діяльну участь». Це, очевидно, торкається головною характеристиками різних осіб, але не засадничих питань відродженої української Церкви. В основу

відродженої української Церкви Митрополит Василь висловив (стор. 5) такі думки: «церковні канони це є (як кажуть вчені каноністи) корисний архів для нової творчості, а не збірник законів для виконання, і в цьому архіві повинна перш за все відмовитись від того, що витворено в ньому під впливом державним, як от ієрархизм, нерівність станів у Церкві, приниження мирян та інше... відроджена українська Церква ставить в основі свого життя і творчості: 1) волю, автокефальність, незалежність ні від якого чужого церковного органу; 2) всенародно соборноправність, братерство й рівність усіх вірних в справах церковного життя й керівництва і 3) повну аполітичність, невтручання ні в які державні справи, відокремлення від держави. Запевне все церковне життя і творчість повинна провадитися на національному ґрунті й інакше провадитися не може, бож вона твориться для рідного народу, її творить сам український народ...»

З цього видно, що в основу Української Церкви Митрополит клав повну її незалежність, національний характер і відділеність від держави-засад, які були нестерпні для російської ієрархії й якої б не було Росії (монархістичної, чи комуністичної).

З самого початку революції єпископат в Україні лютував незмінним і чекав наказів від московського всеросійського собору, але міське духівництво й почасті інтелігенція заворушилися і вже в квітні-травні 1917 р. по всіх єпархіях розлогої України відбулися церковні собори — це були перші єпархіальні з'їзди за весь час російського правління, зазначає митрополит. Ці з'їзди були бурхливі з вимогою нового ладу в цер-

квах, що надалі єпархії не повинні лишатися відокремленими, а мусять утворити один всеукраїнський (не російський) орган. Так раптом постала думка скликання всеукраїнського церковного собору і то на всіх єпархіальних з'їздах з участю мирян. Коли ж звернулися до митрополита Платона за дозволом скликати всеукраїнський собор, то одержали заборону, бо в серпні плянувався всеросійський собор у Москві. В останньому були й делегати з Києва, і вони сповістили, що до ідеї всеукраїнського собору Московський собор поставився не тільки неприхильно, а навіть з призьрством — мовляв, і хахли підняли нос...»

На підмогу церковним діячам прийшли військовики, опановані, як відомо, на всеукраїнських з'їздах С. Пеглюрою. Вони, як зазначив митрополит (стор. 8 й 9), ухвалили, щоб і українська Церква відокремилася від російської. Для цього запропонували скликати всеукраїнський церковний собор. Для підготовки ж його утворили передсоборну комісію, до якої увійшли 30 військових священників і солдат. Комісія з'єдналася з 30 делегатами, обраних Києвським єпархіальним з'їздом і створила Всеукраїнську Православну Церковну Раду. Рада стала тимчасовим керівним органом української Церкви до скликання всеукраїнського церковного собору. Очолив, на бажання воєнків, Раду архієпископ Олексій Дорудниця, свідомий українець, що жив на покій в Лаврі.

Робота створеної Ради закипіла: до всіх консисторій було вислано воєнків-інструкторів, щоб інтенсифікували скликання собору. Щойно обраний патріарх Тихон з прикриттю мусів дати благосло-

венство на скликання всеукраїнського собору. Для порозуміння з Радою патріарх вислав від себе: архієпископа Платона, Евлогія і Пахомія, (всі вони росіяни-владики на Україні). Оця трійця після довгих суперечок поподилася, що «Всеукраїнська Церковна Рада на чолі з списками українських єпархій є єдиний правний орган по скликанню Всеукраїнського Церковного Собору».

Всеукраїнський Церковний Собор розпочався 7 січня 1918 р. і працював по положенню, що склав Московський всеросійський собор. В його склад увійшов єпископат, який входив і в президію, з кожного повіту обрано по 1 священникові й двоє мирян, Всеукраїнська Рада 60 осіб і від війська 100 воєнків. Головою собору обрано єпископа Подільського Пимона, але фактично все провадив митрополит Антоній Хрповицький.

Перед самим початком собору митрополит Платон заборонив у службі Божій українського архієпископа Олексія Дорудниця і цим виключив його з участі в соборі. В цьому соборі, не зважаючи на повставше коло єпископату, настрої був проукраїнський, як зазначає митрополит Василь (стор. 10).

Однак перший наступ большевиків перешкодив закінчити працю — Всеукраїнський Собор 23. січня розійшовся. Все його листування, списки членів Ради й мандати довелося спалити, щоб не потрапили в руки большевиків. Українська Церковна Рада перетворилася в Кирило-Методіївське Єратство.

Центральна Рада скоро повернулася в Київ, але вже 28. квітня німці зробили державний переворот і фікцію влади перебрав гетьман Павло Скоропадський, за панування якого митрополит Василь Липківський так написав:

Національне пробудження Анголи

(Закінчення з 1-ї сторінки)

і за негайну та повну незалежність батьківщини; б) з крайністю обороняти інтереси селян і робітників, дві найважливіші соціальні класи нації, які разом узяті становлять майже цілість населення Анголи; в) втримувати зв'язки з усіма прогресивними силами світу і з'єднати співчуття та підтримку всіх народів для справи визволення ангольського народу.

Більш екстремістичною політичною організацією є народне об'єднання Анголи, яке заступає тезу, що незалежна ангольська держава муситиме зірвати всякий зв'язок з Португалією, тоді як народній рух за визволення Анголи не виключає можливості якогось формально-правного зв'язку між незалежною Анголою і Португалією. Чоловиком народнього об'єднання Анголи є Хозе Жільмор. Між обома організаціями існує співпраця, але народне об'єднання Анголи не виявляє бажання створити з народнім рухом за визволення Анголи та з іншими меншими політичними групами єдиний визвольний фронт.

Намагання, зроблене в цьому сенсі на конференції в Касаблянці, яка відбулася з 18. до 20. квітня ц. р., не мало успіху через опір народнього об'єднання Анголи, яке рішене з усією крайністю боротися проти «білих» і не бажає приєднуватися до більш поміркованої програми народнього руху за визволення Анголи, який має в своїх рядах декількох білих інтелектуалістів і втримує зв'язок з опозицією до режиму Салаязара в Португалії.

Супроти подібної кон'юнктури африканської і міжнародної, становище уряду Салаязара є цілковито негативним. Салаязар відмовився достосуватися до резолюції, схваленої 21. квітня ц. р. Асамблеєю ООН 73 голосами проти 2 і 3 утримались, якою Об'єднані Нації вимагають від Португалії проведення суттєвих реформ в Анголі і якою створили спеціальну п'ятичленну комісію із завданням стежити за розвитком ситуації в Анголі і провести потрібні дослідження про ту ситуацію. У відповідь на цю резолюцію Салаязар підтвердив твердий намір боронити територію Анголи, що, на його думку, мала б нібито бути предметом «міжнародної змови», що змагає до усунення з Анголи «цивілізованої і християнської» приязності Португалії, замінюючи її домінацією комуністичного забарвлення.

Також Рада Безпеки на своєму недавньому засіданні схвалила африкансько-азійський внесок, який «закликає пор-

тугальську владу негайно припинити репресії й створити сприятливі умови для комісії», створеної ООН для розслідування ситуації на місці. За винятком Франції і Великобританії, які втрималися від голосування, всі інші члени Ради Безпеки, включно з США, голосували за внесок.

Але уряд Португалії настоює на своєму негативному становищі до вимог ООН. В промові, виголошеній 29. червня в португальській національній асамблеї, прем'єр-міністр Салаязар знову відкинув заклик ООН про припинення репресій в Анголі, заявивши, що Ангола є невід'ємною частиною Португалії та що португальський уряд продовжуватиме військові дії проти революціонерів і терористів.

Не тільки африканські країни підтримують визвольні прагнення ангольського народу. Також політичні організації в західних країнах обвинувачують Салаязара, що він грається з вогнем і закликають його змінити свою політику. Найгостріший засуд висловили британські лейбористи, але вони не є єдинокі. Також французькі соціалісти і соціалісти інших західно-європейських країн висловили голос протесту проти політики Салаязара. Ці вислови солідарності дають зрозуміти ангольським революціонерам, а зокрема поміркованому народньому рухові за визволення Анголи, що за їхньою боротьбою також на Заході стежать з симпатією.

Як виходить з цього короткого огляду, ситуація в Анголі дуже серйозна. Не можна прийняти твердження Салаязара про «Африку, що горить з приводу комунізму», ані твердження його міністра заморських територій, що «все зводиться до ксенофобії». В повстанчій акції ангольських визвольних організацій слід бачити серйозніші й благородніші мотиви та цілі: прагнення до більш людського життя, до незалежності ангольського народу. Цілий колоніальний замок Estado Novo (нової держави) тріщить і, мабуть, виставляє на небезпеку на ще одній африканській території можливість діалогу з Західною Європою, сприяючи своєю короткозорістю і своєю сліпою та кривавою військовою реакцією ксенофобним розв'язкам і проти білих, розв'язкам, які зможуть закрити Анголу для європейців і таким чином остаточно поставити під небезпеку приязнь і співпрацю з ангольським народом, яку ніякий союз з Південною Африкою або з Родезією, що на нього натякнув Салаязар у своїй заяві з 29. травня, не зможе врятувати.

В. ФЕДОРОНЧУК

Опозиція по-українському

(Закінчення з 3-ї сторінки)

ті, українське громадянство Америки, хвалити Бога, »не послухало «вождів народу» з Мюнхену й Ульму і голосувало за демократичного кандидата».

Залишаємо на боці правдивість чи неправдивість закиду проти Голови ВО УНРади в тому чи, наскільки й по чийому боці він заангажувався в американських виборах на президента, як також і те, звідки фракція УСР знає, за кого голосувало українське громадянство в цих виборах. Однак, якщо засада «невтручання в внутрішні справи чужої країни» має зобов'язувати прем'єра ВО УНРади, то чому б цієї засади не застосувати по відношенню до відомо українського політика, знавця міжнародного права, провідника опозиції УНРади п. проф. П. Феденка? І чому він в редактованому певно ним самим документі кидає образи в бік республіканської партії Амсрики і в бік колишнього віцепрезидента Ричарда Ніксона, називаючи його тим, що «обстоював єдиний неподільний совєтський народ»?

Невже наші мудрі провідники опозиції широкі віряють у те, що республіканська партія Америки є вже вмираючим левом, що його, згідно з езопівським байкою, може кокнути й осел? І невже це має свідчити про мудрість і прозорливість провідників нашої опозиції? Здається нам, що можемо тут поставити крапку...

Хочемо, однак, звернути увагу на ще один факт. Є серед нашого громадянства такі «відомі і досвідчені» політики

та журналісти, що вміють «об'єктивно» придивлятися розвиткові випадків і «об'єктивно» інформувати українське громадянство про всі справи. І був час, коли ці «об'єктивні» журналісти не знайшли ні єдиного слова в обороні українського громадянства, коли опозиція кидала в його бік важкі образи. Вони, ці «об'єктивні» політики і журналісти в неменш «об'єктивних» часописах були сліпі і глухі, коли опозиція виписувала пасквілі в бік Прем'єра Уряду УНР в екзилі і Голови УНРади і коли вона, опозиція, своїми протизаконними діями валила престиж Державного Центру УНР. В той самий час ці наші політики старалися за різними «круглими столами» створити «сприятливу атмосферу» для політичної лінії опозиції. Коли ж тепер Президія і ВО УНРади витягнули консеквенції з існуючого стану і знайшли єдино-можливу розв'язку, до речі, цілком конституційну і практиковану кожним іншим урядом в подібній ситуації, то наші «об'єктивні» політики несподівано вдарили на сполох про «жалюгідне рішення», щоб своїм наставленням ще раз підкреслити свою дійсно жалюгідну «об'єктивність».

Проте, й опозиція, й «об'єктивні» політики дуже помиляються, що українське громадянство дійсно сліпе і дурне і що воно не розуміє суті справи і що, врешті, вони втечуть від відповідальності перед громадянством і українською історією. Свєн ПАСТЕРНАК

З НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН у США

ДОПОВІДЬ Д-РА В. ЦИМБАЛІСТОГО:

„До методології дослідів національної психіки“

5. березня 1961 р. відбулося під головуванням д-ра В. Рудка засідання філософської секції УВАН у США з доповіддю д-ра В. Цимбалістого — «До методології дослідів національної психіки».

Як сказав доповідач, проблема національної вдачі завжди цікавила людей: в найдавніших документах зустрічаються описи звичаїв і характеристики окремих народів. Проблема національної вдачі українців висуналася в українській науці і публіцистиці на важливе місце внаслідок специфічного політичного становища українського народу. Деякі автори намагалися допомогти самоусвідомленню українського народу, тобто процесові самоставання української нації, вказуючи на психічні властивості українців, які їх відрізняють від

сусідів, зокрема від росіян (М. Костомаров, Максимович та інші). Інші автори, зокрема публіцисти і письменники, звернули увагу на деякі риси української вдачі, які нібито є однією з причин політичної недержавности України (В. Липинський, М. Хвильовий, Д. Донцов та інші). Доповідач згадав також праці Д. Чижевського і О. Кульчицького з ділянки характерології українського народу.

Доповідач поставив собі за головне завдання — з'ясувати інший підхід до питання дослідження національної психіки, що його розвинула американська культурна антропологія. На його думку, цей підхід відкриває можливості емпірично досліджувати національну психіку якогось народу. Ця культурно- (Закінчення на 5-й сторінці)

...Почалася тяжка реакція, виразний нахил до «сидної неділимості», підняло голову консервативне духівництво, до якого гетьман поставився з великою прихильністю. В травні зібрано було з цього духівництва і таких же мирян «елекційний собор» для обрання Київського митрополита й обрано було запеклого ворога України... Антонія Храповицького, а на червень проголошено було другу сесію Всеукраїнського Собору. Але по-суті це вже не була друга сесія січневого собору, а зовсім уже окремий російський собор на Україні, бо склад його був зовсім інший.

З представників війська майже ніхто на цю сесію не прибув, колишня Всеукраїнська Рада прибула в кількості 45 душ і була виключена... Зібралася на цю сесію чоловік 300, більшість яких були реакційні й протиукраїнці... Було ухвалено, що Українська Церква й надалі мусить залишатися під зверхністю Московського патріарха, для керівництва українськими церковними справами було обрано «Священний Синод»... в члени Українського Синоду попали росіяни...

В вересні зібрана ще одна сесія цього собору... вона являлася лише тим, що урочисто приймала гетьмана П. Скоропадського, й видала «Соборне послання» до українського народу слухатися гетьмана Скоропадського, як рідного батька, у всьому йому коритися... (стор. 11, 12).

Однак скоро (14. XI. 1918) український народ усунув П. Скоропадського від влади на Україні, а заступивши його Директорія 1. січня 1919 р. видала державний універсал про автокефалію української Церкви й утворення автокефального українського синоду. Та в другій половині січня і Директорія му-

сила залишити Київ, в який знову влізли на довгий час більшовики. Влада останніх в лютому 1919 р. видала закон про відокремлення Церкви від держави і школи від Церкви. Цим законом всі церкви і церковні будинки проголошені власністю держави і давалося в користування тим релігійним громадам, що склали статут і зареєстрували його в державному порядку.

Далі митрополит Василь докладно розповідає про творення українських громад і парафій, спроби провадити навчання дітей релігії поза школою, скоро забороненою державою, одержання дозволу на користування церквами (Мижільським собором, тощо), про постанову нової з 30 чоловік Української Православної Церковної Ради, про сталу боротьбу з російським єпископатом в Україні за церкви й Богослужб в українській мові, зокрема з єпископом Назарієм, провадження перекладів служб Божих на українську мову (стор. 13-19).

В літі 1919 р. Київ захопила армія ген. Денікіна, з якою повернувся митрополит Антоній Храповицький, який відібрав усі церкви від українців, заборонив правити служби Божі всьому українському духівництву, віддаючи його все під церковний суд. Однак Всеукраїнську Православну Церковну Раду не заборонив і для української парафії дав свою домашню церкву при Софійському митрополітському домі, призначивши священником малороса. Але вже в грудні більшовики вигнали з Києва денікінців і з ними митрополита Антонія, який через Кубань виїхав закордон, не встигнувши вчинити суд над українським духівництвом.

З отією заборона українцям відправляти служби Божі виявилася непридат-

ність для життя канону, за яким заборону може зняти лише той єпископ, який заборонив, а мит. Антоній виїхав. Єпископ Назарій тоді закликав «заборонених» священників і сказав, що офіційно він не може з них зняти заборони, але конфеденційно дозволяє їм благословляти їх правити служби. Отже українські панотці опинилися під офіційною заборонаю і фактичним благословенством єп. Назарія на відправу Божих служб, — додає митрополит Василь Липківський (стор. 21, 22).

З самого початку ВПЦР мала багато клопот з реалізацією проголошеної автокефалії, а найбільше з набуттям свого єпископа. Про все це митрополит Василь розповів від стор. 22 по 33. Були єпископи, що навіть самі відправляли служби Божі українською мовою, як архієпископ Парфеній в Полтаві, в Москві проживав єпископ-українець Антоній Грановський, в Одесі єпископ Олексій ставився прихильно до українців і на їхній мові відправляв служби Божі, але вони були так тероризовані московськими ієрархами, що відверто пристати до української автокефалії лякалися.

Більше розповів митрополит про перший Всеукраїнський Церковний Собор 1.-17. жовтня 1921 р. і його значення в історії відродження української Церкви (стор. 34-48). Головував на ньому Михайло Мороз. На соборі протоієрей Василь Липківський виступив з великою доповіддю, доводячи, що собор цей канонічний. Володимир Чехівський, як богослов, виступив головним доповідачем про утворення єпископату, а прот. Ксенофонт Соколовський — співдоповідачем.

В. Чехівський на підставі історичних

дослідів довів, що в апостольські часи не було висвяти єпископської, що ап. Павла висвятили на апостолство пророки, які не були єпископами (Діянь. 13-1), що апостол Тимофій висвячений був «покладенням рук пресвітерства» (I Тимоф. 4-14), і далі в Александрійській і Римській Церквах довго єпископа висвятили пресвітери. А коли єпископи відняли у пресвітерів це право, то це вже було порушенням апостольської практики. Благодать св. Духа взагалі не в єпископах, а в Церкві, цебо — громаді вірних. Церква, як це було і в апостольські часи, теж може покласти свої руки на обранця і звести на нього благодать св. Духа.

Ця довга й змістовна доповідь В. Чехівського зробила велике враження. Висновок він зробив такий:

...«Коли тихонівський єпископат на Україні йде проти волі Церкви й не хоче зробити їй послуги традиційно висвятою для неї єпископа по її обранню, то Всеукраїнський Церковний Собор з твердою вірою в присутність серед нього найвищого архирея Христа й повноту дарів св. Духа має повне канонічне й догматичне право, залишаючись непохитно на православному ґрунті, висвятити обраного ним першого єпископа-митрополита всесоборною висвятою і покладенням рук всього пресвітерства».

Прот. Соколовський промовляв проти всесоборної висвяти, аргументуючи місіонарськими мотивами проти протестанства.

Нарешті було прийнято, що всесоборну висвяту зробити у випадку, коли за неї буде не менше 11/12 голосів присутніх на соборі. Голосування перевели персонально, цебо кожний член собору, підійшовши по вишкю до столу прези-

Смерть Гемінгвея

Це сталося 2. липня о 7 год. 30 хв. ранку. Дружина письменника знайшла чоловіка мертвого, з простреленою головою; був він в строкатій своїй піжамі й домашньому халаті, біля нього валилась мисливська шротова рушниця (дубельтівка). Дружина негайно повідомила лікарів, що «Ернест Гемінгвей застрілювався». Це сталося в домі письменника, в штаті Ідайо. Місцевий поліцейський висловив припущення, що смерть сталася через нещасливий випадок. В обід того ж дня пані Гемінгвей ще подала до відому, що «містер Гемінгвей застрілювався сьогодні вранці о 7 год. 30 хв. через нещасливий випадок при чищенні рушниць».

Цікавим є, що ані зняряд до чищення рушниць не було при мертвому знайдено, ані не був це взагалі сезон полювання на качок в даній місцевості, щоб лаштувати для того шротову рушницю, як заявив Аткинс, давній колега Гемінгвея по полюванню.

Постріл стався в рот, в піднебіння.

Яка ж справжня причина смерті письменника. так і лишилось невідомим.

Трудно припустити, щоб Гемінгвей не вмів поводитися з мисливською рушницею. У нас, правда, серед наших мисливців є приповідка, що кожна рушниця один раз у своєму «житті» стріляє довільно, так як їй здумається. Можливо це й був такий самовільний постріл письменникової приятельки. Тільки занадто він прецизний, цей постріл. Хто мав до діла з мисливською зброєю, тому трудно уявити, як це може рушниця сама стріляти в рот господареві, в його піднебіння.

Але як би там не було, світова література втратила в особі Гемінгвея письменника великого мірила. Може він не дорівнював найбільшим світочам і геніям людського духа, що їх видала історія раніше, але безперечно він був найвидатнішою постаттю в літературі нашого часу.

Людина величезної вітальної сили й волі характеру, він був не тільки письменником «про життя», він був його живим учасником, творцем, — мислитель і спортсмен, рибалка, солдат, інсургент в громадянській війні чужої країни, мандрівник, шукач пригод по всіх закутках нашої планети, літун, і навіть аматор еспанського бою бівів...

Тому над його смертю не один ламає собі голову, намагаючись розгадати що шараду. Може це був дійсно такий собі жарг дурної рушниці, а може ж це був і логічний фінал чогось, що невідоме світові, що письменник носив у собі під сьомою замкамі. Щось же ж його гнало по світові весь час учвал, в пошуках точок прикладення духової енергії, в намаганні наповнити своє життя змістом, зробити його оригінальним, небуденним, цікавим... Надто це метання є знаменним, коли пам'ятати, що Гемінгвей узяв всіма за речника т. зв. «пропащого покоління», за найгіршого його представника, — покоління зірваного великими життєвими бурями історії з усіх причалів і викоріненого геть із глибокого ідейного життєвого ґрунту.

Крапка, яку поставив письменник в якійсь так і ненаписаній книзі, варта може більше аніж цілі томи. Значить була в письменникові ще одна сила, найменше знана, — з числа тих, що часом ламають і не такі дуби. С. М.

„До методології дослідів національної психіки“

(Закінчення з 4-ї сторінки)

антропологічна школа звертає особливу увагу на спосіб виховання дітей в перших роках їх життя. В родині, яка є дзеркалом культури даного середовища, тобто певного способу життя і певної визнаної системи вартостей, витворюються не лише риси індивідуального характеру, але й риси, які спільні з іншими членами спільноти, тобто риси національного характеру.

В другій частині доповіді д-р Цимбалістий висловив низку тверджень щодо вдачі українців, які він вважає гіпотезами, що потребують емпіричної перевірки. Зокрема він звернув увагу на перевагу т. зв. оральних рис у вдачі українців, на селянсько-некомпететисний

характер української культури і на сильну ідентифікацію українців з жіночим світовідчуттям. Це останнє зумовлене переважачим впливом матері на виховання дитини, при відсутності належного і рівноважного впливу батька. Своєї гіпотези доповідач ілюстрував численними прикладами з української літератури.

Доповідь викликала зацікавлення слухачів, на що вказувала довга і цікава дискусія. В дискусії взяли участь Г. Діброва, В. Горбачевський, І. Замша, В. Ісаїв, В. Косаренко-Косаревич, Ю. Лавриненко, Ф. Мелешко, п. Натірний, С. Процюк, О. Рев'юк, О. Федішин, Л. Чикаленко, В. Рудко. Н. Н.

ва поза межами України; українська Церква на еміграції в Західній Європі; українська Церква в польській державі; праця й життя другої Всеукраїнської Православної Церковної Ради після собору; Богослужбові відміни в УАПЦ; праця повітових церковних рад за другої ВПЦР; життя і праця парафій УАПЦ (яких було в Україні понад 1500) (стор. 45 до 103). В наведеній тематичній протязом 5-ти років зріст УАПЦ відбувався надзвичайно бурно, послідовно перемагаючи рух тихонівської московської церкви, від якої населення відверталося. Говорить митрополит Василь і про хиби в житті УАПЦ за другої ВПЦР, яких важко було уникнути при такому бурному зростанні (стор. 104-119).

За розвитком УАПЦ пильно слідкувала безбожницька влада советів, яка цей рух спочатку використовувала для боротьби з тихонівською церквою. Але скоро вона відчула небезпеку цього руху. Ця влада насамперед почала нищити Українську Православну Церкву розкладом її з середини, творячи т. зв. «живу, обновлюючу» й інші «церкви», намовляючи окремих священників творити названі «діяльні церкви». Коли ж і цього не вистачало, ГПУ почало забороняти митрополитові відвідувати парафії — виїздити з Києва. Згодом вживалося арешту митрополита, окремих єпископів, священників і визначніших мирян. До представників УАПЦ вживали заборонуваних засобів ГПУ. 18. липня 1926 р. до ВПЦР з'явилися агенти ГПУ й оголосили, що Рада мусить припинити свою діяльність, що президії її вже не існує. 1. серпня 1926 р. від другої ВПЦР залишилося порожнє місце й печатки ГПУ на дверях її канцелярії. Однак большевики намагалися лік-

Шевченківський Комітет у Великобританії

До Братнього Шевченківського Комітету і всіх наших земляків у Канаді

9. липня 1961 р.

Дорогі Брати й Сестри!

У врочисту хвилину, коли відслонюєте пам'ятник великому генієві України Тарасові Шевченкові, Вашими зусиллями споруджений, відчуваємо, що разом із Вами і всіма українцями на кулі земній творимо міцну, нерозривну, живу і безсмертну єдність живих, мертвих і ненароджених, — єдність української нації.

Ваш подвиг — це зовнішній вияв незламного зусилля цілої нації вести далі розпочату боротьбу за святі ідеали волі і державної суверенності України.

Хай цей пам'ятник стане символом нашої безмірної любові і пошани до великого генія і пророка, що не помер, але живе як вічний дух, не тільки у світі духа, але в серці і в душі кожного з нас, і разом із нами радість і Вашого подвигу відчуває і гартує нашу волю до дальшого чину.

У цей момент ми разом із Вами здвигаємо в нашому серці пам'ятник від граніту і криці, живий і незнищимий

прапор, — незнищимий як синь небес і золоті сонця, — як міць нашої твердості і невгнутаї волі, щоб його заповіт здійснити перемогою. Незнищимий і вічний прапор — це його слово, це вогонь живої душі, це полум'я священного героїзму всіх героїв України, які згинували за те, щоб у світі забезпечити перемогу добра, правди, справедливості і волі.

Коли над Києвом і над цілою соборною Україною зійде блискуче і поранково свіже сонце волі і слави, тоді вільним і надхненним словом повсебічно шануватимемо його героїчний чин і слово.

А до того часу Ваш пам'ятник буде могутнім кличем до невтомної напруги волі в нашій праці, до героїзму самовідречення і жертви, якої ні один рух на світі не бачив, до зусилля і дії, перед якими майбутні покоління і світ склонять голови у здивуванні і пошані.

Ваші брати —

ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ КОМІТЕТ
у Великобританії

Складайте на Пресовий фонд „УВ“!

Увага! КАНАДА, АМЕРИКА Увага!

Головна Управа СУЖЕРО в Канаді організовує
5.-6. серпня ц. р.

ВЕЛИКУ ЗУСТРІЧ

учасників і прихильників СУЖЕРО-ДОБРУС-ОДУМ,
прихильників УНРади, — присвячену Шевченківським дням

ПРОГРАМА

Субота 5. серпня:

Велика забава з танцями в залі Сент Мері, на розі вул. Бетерст і Аделейд, початок о год. 7.30 вечора. Забаву організовує Торонтський відділ ОДУМу.

Неділя 6. серпня:

1. Польове Богослуження на фермі Київ (25 миль на захід від Торонто по дорозі ч. 5), початок о 10.30 год.
2. Політичне віче, на якому промовлятимуть: Улас Самчук, Семен Підгайний, Микола Приходько, Юрій Булат.
3. Концерт з участю ансамблю бандуристів і ансамблю мандоліністів.
4. Танці для молоді, імпровізовані сцени.

Сердечно запрошуємо всіх прихильників українського демократичного руху.

ГОЛОВНА УПРАВА СУЖЕРО

дії, голосно казав, чи він за, чи проти всеобщої висвяти. Після такого голосування лише 5 членів висловилися проти всеобщої висвяти, 7 утрималося, а всі решта члени, більше 250, висловилися за. У такий спосіб всеобща висвята величезною більшістю вирішена була позитивно.

Після цього закритим голосуванням, майже одногласно, обрано на митрополита протоієрея Василя Липківського. В суботу 9. жовтня відбулося наречення митрополита, а в неділю 10. жовтня на службі Божій, яку відправляли з 30 священників і 12 дяконів у св. Софії при переповненому мирянами соборі всі члени собору стали класти руки на плечі один одному так аж до сонця, члени собору миряни передні клали руки на плечі дяконів, останні на плечі священників, а священники — на ставленника. Коли після такої висвяти духівництво з нововисвяченим митрополитом вийшли з процесією навкруги храму, то майже весь соборний двір був повнісінький народом.

Через декілька днів по висвяті тихонівський єпископат, на чолі з екзархом, випустив ганебний лист, негідний християнина, «до всіх православних», в якому оплігавлювалася подія, як хатня справа, потайна примха двох осіб.

Митрополит Василь Липківський у своїй праці розглянув також такі теми: значення Першого Всеукраїнського Собору; відношення старого духівництва до подій Першого Всеукраїнського Церковного Собору; ставлення народу; стан української Церкви по окремих містах і областях (Київ і Київщина, Подільля, Волинь, Херсонщина, Лівобережжя, Чернігівщина, Полтавщина й Слобожанщина); Українська Автокефальна Церк-

вувати УАПЦ її ж руками, скликати всеукраїнський собор і на ньому ліквідувати митрополита Василя Липківського та твердіших членів ВПЦР, а для цього вони в самій церковній організації розвели куту агентів і підлабузників. Від ГПУ все це провадив Карин. Ілюстрацію цієї праці митрополит подає на стор. 155 так:

...«Складаючи, здається 4-е число часопису «Церква й Життя», я (митрополит, — В. І.) хотів вмістити в нього дуже змістовного листа до мене Шелухина (гістерика-себелюба, — В. І.), але в ньому було кілька гострих лайливих виразів проти Петлюри. Лист, звичайно, не призначався для друку; я ці вирази і взагалі про Петлюру викреслював, бо це в церковному часописі й незручно було; запевно, це було заслухано й ухвалено в редколегії. Але не встигла ще ця справа дійти до Харкова до ГПУ, як уже Юнаків (священик) звідти сповіщає: «Митрополит провадить жахливу петлюрівщину, викреслює неприємну для нього відозву про Петлюру». Єпископ Яків Чулаєвський подає заяву, що не може працювати в редколегії з митрополитом «через його самоцінство». В наслідок цього я (митрополит) сам залишив редколегію. Але це обвинувачення в «жахливій петлюрівщині» й на ділі стало одним з головних навіть у слідчого від ВПЦР».

Закінчив свою історію митрополит Василь Липківський розповіддю про ліквідацію його, як митрополита і цілої УАПЦ. Влада советів ліквідацію перовела руками єпископату й більшості священників цієї Церкви. На прохання ВПЦР, влада дозволила скликати Другий Всеукраїнський Православний

Церковний Собор в жовтні 1927 року. На нього прибуло понад 200 делегатів.

Не зважаючи на залякування ГПУ, селянство виявило на соборі свідомість і сміливість, єпископат і більшість духовенства трималися пасивно. Опозиційність виявилась зразу обранням головою собору В. Чехівського. ГПУ домагалася звільнення митрополита Василя Липківського, а собор почав з якихось теоретичних питань і митрополит ще зробив доповідь про відносини УАПЦ до держави. Тоді ГПУ покликало голову В. Чехівського й вимагало негайного усунення митрополита, бо в противному разі собор буде розігнаний і він (Чехівський) висланий. Така вимога обурила депутатів-селян проти єпископату.

ВПЦР домагалася, щоб митрополит сам відмовився. Єпископ Ромоданів прямо запитав митрополита, чи вважає він за можливе провадити керівництво Церквою в таких зовнішніх умовах? Митрополит відповів:

«Христос будував Церкву не лише тоді, коли вільно благовістив, а й тоді, коли на хресті страждав... я мушу вважати керівництво Церквою можливим при всяких умовах»...

Представник Софійської парафії Іван Гриценко на соборі запропонував залишити митрополита Василя й єп. Ромоданів за це відняв у нього мандат на собор. Кілька священників також були за залишення, але більшість і єпископат були проти. Загалом за залишення було більше 40 членів. Священик Ковбасюк запропонував звільнити за... «за злочинну, неправдиву, шкідливу для Церкви працю». Однак за цю ухвалу ніхто не підняв руки, навіть сам Ромоданів. Тоді В. Чехівський поради таку резолюцію: «З об'єктивних причин Со-

Юл. МОВЧАН

З В І Д У С І Л Ь

УЗАКОНЕННЯ ФІЗИЧНИХ КАТУВАНЬ І ЗНУЩАНЬ НАД В'ЯЗНЯМИ В ССРС

З різних офіційних советських заяв та «спростовань» ми не раз могли довідуватися, що в ССРС нібито заборонено застосовувати до в'язнів будь-які методи фізичного насилля, як биття, катування і т. і. А якщо подібні випадки і траплялися, то то, мовляв, було лише «порушення советської законності безвідповідальними елементами», порушення «гуманних» методів советського правосуддя, і т. д. В дійсності ж, як кожному відомо, воно було зовсім не так.

Советські «органи правосуддя», зокрема всемогутні енкаведи, широко застосувало і застосовує які тільки можливо методи фізичного знущання і катування над своїми жертвами, зокрема в тих випадках, аби видобути від них бажані зізнання. Що вони це роблять не «на свою руку», не тому що лише порушують «гуманні» методи советської «справедливості», а цілком легально, тобто, з дозволу і наказу московсько-большевицького уряду, про це свідчить нам ніхто інший, як сам теперішній кат народів ССРС Нікіта Хрущов.

У своїх солідно опрацьованих мемуарно-історичних нарисах «Технологія влади» (видаю російською мовою в Мюнхені 1959 р.) Абдурахман Аеторханов подає, що коли на початку 1939 р. місцеві партійні організації почали виявляти деяке занепокоєння, що також після усунення Єжова в катівнях НКВД продовжувалися тортури над в'язнями, Сталін — згідно повідомлення Хрущова на таємному засіданні XX з'їзду ВКП(б), 20. січня 1939 р. вислав шифровану (таємну) телеграму секретарям обкомів та крайкомів, центральним комітетам комуністичних партій республік, комісарам НКВД та начальникам органів НКВД. У цій телеграмі «вождь міравого пролетаріата» дослівно писав (подаємо в оригіналі):

«ЦК ВКП(б) поясняет, что применение методов физического воздействия в практике НКВД, начиная с 1937 г., было разрешено ЦК ВКП(б). ЦК ВКП(б) считает, что методы физического воздействия должны, как исключение, и впрямь применяться по отношению к известным и отъявленным врагам народа и рассматриваться в этом случае, как допустимые и правильные методы» (стор. 238).

Очевидно, катування в'язнів в ССРС псчали практикуватися не від 1937 р., як брехливо стверджує Сталін, а від бор знімає з Митрополита Липківського титар митрополитичого служіння.» Вона зібрала більшість.

Другого дня митрополит Василь Липківський склав перед собором докладний звіт за шестилітню митрополитичу діяльність, про ті ідеали, до яких стремив.

ГПУ ж вимогло, щоб негайно собор вибрав нового митрополита. На це виставили кандидатів: Йосип Оксюк (від мирян) і Кость Малюшкевич (кандидат єпископату). Обидва рішуче відмовились. Інші кандидати одержували по 1-2 голоси. Щоб скорше розв'язати справу, митрополит В. Липківський намовив Миколу Борецького прийняти цей пост і він був обраний. Цим, фактично, закінчився останній собор — багато почало роз'їздитися. При формуванні ВПЦР на голову тричі голосували Ромоданова і провалювали, а обрали Юнакова.

Після цього митрополит В. Липківський ще два роки жив при Св. Софії в цілковитій ізоляції. Всі відураліся, опріч Чехівського, кілька разів зайшов, щоправда, митрополит М. Борецький.

28. січня 1930 р. були зібрані спископи УАПЦ і з 40 священників. Їх оголошено надзвичайним собором, який і ухвалив, що УАПЦ ліквідується, а разом з тим і митрополит Борецький та всі єпископи самоліквідувалися — стали «служителями культу»... Такий прийшов кінець Українській Автокефальній Православній Церкві. Ще трохи згодом більшість єпископів і священників загинули на засланні, або розстріляні.

Фотокопія засвідчена Митрополитом Ніканором.

Книга «Відродження Української Церкви» написана Великим Митрополитом

самого початку існування большевицької влади. Це кожен знає, кому судилося жити в тій катівській системі безправ'я і насилля. Нема жодного сумніву, що ті ж самі «методи физического воздействия» там продовжують існувати і тепер, за червоного московського царя Нікіти І-го. В кожному разі, наскільки нам відомо, советський уряд навіть офіційно ніколи і ніде не повідомив про скасування вищезгаданого сталінського катівського наказу.

ТЕХНІКА ЗРОСТАЄ — КУЛЬТУРА ЗАНЕПАДАЄ

«Велетні мистецтва були лише в минулому. В музиці — Палестрина, Монтеверде, Пурсель, Люллі, Купрен, Бах, Моцарт, Гандель і т. д. жили перед або до XVIII століття. Гайден і Бетховен творили на початку XIX ст. Пізніші десятиліття мали також своїх творців: Шуберта, Шумана, Шопена, Берліо, Вагнера, Брамса та інших, але ніхто з них не осягнув формату Баха, Моцарта або Бетховена. XX ст. не видало композиторів рівних майстрам XIX ст. Те саме діється в літературі. Такі велетні, як Шекспір, Гете, Бальзак, Достоевський належать до минулого. Найбільші літературні постаті нашого століття представлені хоча б Нобелівськими лауреатами — це пігмеї в порівнянні з згаданими іменами.

Подібну ситуацію бачимо в живописі і в скульптурі, в драмі та в інших галузях мистецтва. «На безрибі і ракриба», — каже народна мудрість. І, здається, маємо багато раків різної величини, але ні однієї великої риби.

Сучасне мистецтво, в протизагу до минулого, стало тогаром, фабрикваним передусім для збуту, зумовленим головно нахилом до людського самохвальства, до тимчасової жадоби наживи. Мистецтво тепер майже цілковито спрямоване на ужитковість, дозвілля, потіху. Вимоги ринку не можуть бути інші як лише простацько-примітивні, тому і мистецтво тепер не може втекти від простацтва і примітивності. Замість того, щоб підносити маси до вищого рівня, мистецтво падає до рівня мас, до рівня вулиці. Тому продаж записів великих творів музики не може конкурувати з мільйонними копіями «рок-ен-рол» та іншими подібного роду зразків примітивної музики. Жоден з найбільших співаків не може конкурувати в популярності з легіонами «безголових голлів», яких спів — це здебільшого блельня, м'яккання, зойкання і мекання.

Шедєври літератури читаються все менше і менше, в той час як мільйонами примірників розкодиється садистична і безформна «література» вбивства, насильства і порнографії.

Таке про сучасну культуру і цивілізацію пише в своїй праці «Три основні тенденції нашої доби» Питирим Сорокін — професор Гарвардського університету і одночасно президент міжнародного товариства порівняльних студій цивілізації — соціолог світової слави. В правдивості його слів, здається, ніхто не може сумніватися.

НЕ ВДАЛОСЯ...

Впродовж останніх 25 років в світовій, зокрема німецькій, пресі продовжує тривати дискусія над тим, чи дійсно пані Анна Андерсон, яка тепер має 61 рік, є великою російською княгинєю Ана-

Василем Липківським, що відновив принципи староукраїнської Церкви: повну ні від кого незалежність, відокремленість від держави, виборність священослужителів і соборноправність. Митрополит В. Липківський виявив себе не лише надзвичайним церковним діячем, а й великим патріотом-державником своєї Батьківщини. За його принципами на сьогодні діє Українська Греко-Православна Церква в Канаді. Цілковито натурально, що цю книжку-дороговказ розшукав і видав один з осноположників Української Православної Церкви в Канаді протопресвітер д-р С. В. Савчук, за що йому належить велика вдячність. Всім, щиро бажаним довідатися про відокремлення і життя утвореної Української Православної Церкви на своїй землі від Російської — радитися прочитати та простудіювати працю Митрополита Василя Липківського. В. ІВАНІС

стасію, якій — і тільки якій — нібито вдалося уникнути смерті під час розстрілу царської родини в 1918 році.

Пані Андерсон твердить, що під час розстрілу її батька — царя Миколи II-го та всіх інших найближчих членів його родини, її за певною допомогою одного большевицького комісара вдалося якось «прошмигнути». Потім дістатися за кордон. І таким чином залишитися в живих. Впродовж цього часу вже кілька разів вона домагалася судово (офіційно) визнати за нею право називати себе дочкою російського царя. Але завжди нічого не вдалося.

Недавно німецький суд в Гамбурзі, після трьох років старанного розслідування, втретє, за «браком відповідних даних», відкинув домагання пані Андерсон. Серед багатьох інших даних, які промовляють у некористь домагань цієї жінки, були також свідчення сестри царя Миколи II-го — великої княгині Ольги, та сестри цариді — пруської княгині Гайнріх, які відмовилися визнати пані Андерсон за наймолодшу дочку

останнього російського царя Анастасію Романову. Більше того: хоч пані Андерсон вже десять років поважається визнати право вважати її дочкою колишнього російського царя, але, виявилось, вона зовсім не володіє російською мовою, хоч і мусіла б нею володіти, бо жила в Росії до 18 року свого життя... Цей факт, кажуть, остаточно її «засипав» і тому навряд чи вона й далі виступатиме з своїми домаганнями.

Очевидно, їй шлося не тільки про титул, але також про щось більш реальне. Є певні відомості, що в швайцарському банку ще й досі лежить кілька добрих мільйонів золотих царських рублів, на які — в разі виграшу судового процесу — пані Андерсон, як визнана дочка російського царя, мала б повне право претендувати.

Той самий німецький суд також відкинув домагання княгині Мекленбургської про те, щоб визнати пані Андерсон дочкою польського селянина Францішкою Шанковською, якою вона нібито в дійсності є.

Реклами і постанови

(Закінчення з 2-ї сторінки).

ні ж виробничої школи і так далі колгоспу не підеш.

Право на навчання має лише пануюча класа, яка навчається в школах-інтернатах. Останньої ці драстичні заходи не стосуються. Попасти до цих шкіл працюючій молоді неможливо. Потрібно багато грошей, певне становить батьків, та ще треба мати велику протекцію комуністичних бонз.

Крім цих заходів забезпечення виконання семирічного плану, створений спеціальний комітет заготівель при со-

веті міністрів ССРС, який має посилити випомповування хліба й інших сільсько-господарських продуктів з колгоспів і радгоспів. До цього ще треба додати накази про введення смертної кари.

Всі ці постанови і накази є свого роду рекламою східної цивілізації і «щасливого» життя в орбіті держав «соціалістичного табору». Вони самі спростовують советські «досягнення» в галузі освіти і розвитку народного господарства. С. РОМАНОВИЧ

В Манітобському університеті виставка пам'яті Шевченка

Кожного року Манітобський університет улаштовує з нагоди закінчення академічного року й кінцевої конвокації різні виставки мистецтва, книжок, архітектури і т. п.

Цього року, між іншим, влаштовано Шевченківську виставку з уваги на століття Шевченкової смерті.

Виставку відкрито заходами департаменту славістики 17. травня в головному будинку університетської бібліотеки. Експонати розкладено під чотирма гаслами: «Поет» — «Мистець» — «Національний провідник» — «Праці про Шевченка».

З творів Шевченка виставлено перший «Кобзар» (К. Біди), «Чигиринський Кобзар і Гайдамаки» з 1844 року (в перевиданні проф. Яр. Рудницького), «Кобзар» із 1860 р. (в перевиданні УВАН-Говерлі 1960 р.) «Кобзар із Основи» з 1961 р. (в перевиданні проф. Яр. Рудницького, Вінніпег 1961) та інші. З канадських видань «Кобзаря» вистав-

лено том за редакцією проф. Л. Білецького (1954) та видання Ів. Тиктора за редакцією проф. В. Сімовича й Яр. Рудницького. З праць про Шевченка на виставці є студії проф. Д. Дорошенка, П. Зайцева, К. Андрушишина, Ф. Колесси й інших. Виставлено перший том збірника видання Шевченкових творів М. Денисюка з Чикаго.

Крім цього, включено в виставку Шевченкові малюнки та кольорові світліни з його могили в Каневі та пам'ятника в Києві. Всі прикраси, написи й пояснення походять з Нью-Йоркської Публічної Бібліотеки, що виписувала їх канадській УВАН на цю виставку Шевченківську, що відбулася в часі відкриття пам'ятника Т. Шевченкові в Вінніпезі з початком липня в Публічній Бібліотеці міста Вінніпег при вул. Вільям Аве.

Шевченківська виставка в Манітобському університеті тривала до кінця травня 1961 р. Б. Г. С-р

Із культурних вечорів „Карпатії“ в Вінніпезі

19. травня управа й запрошені гості «Карпатії» зішлись на спільне зібрання з метою привітати проф. Яр. Рудницького, нового члена управи «Карпатії» в зв'язку з його поворотом з Європи та заслухати звіт про його поїздку.

Зібрання відкрив голова «Карпатії» Д. Корнїло, пояснюючи ціль його та вітаючи гостей і всіх присутніх. Після смачної перекуски він попросив до слова проф. Яр. Рудницького, який у довшій доповіді розказав присутнім про свою недавню подорож до Європи на міжнародній Конгрес в Італії та про стан українки в бібліотеках і музеях Західної Європи.

Капеля бандуристів в Твін-Сіті

23. квітня 1961 р. Твін-Сіті (Міннесота, США) вітала довгожданих, дорогих гостей — Капелю Бандуристів ім. Т. Г. Шевченка.

Дехто, дізнавшись, що склад не є повний, що нема відомих керівників (яких звикли бачити не від'ємною частною капелі) пп. В. Божика і Г. Кітасого, стояв на півдорозі: як то воно буде, чи запрошувати чужинських гостей, чи ні? Але певність у сили капелі, що вона завжди виходила з успіхом при будь-яких тяжких обставинах, не зупинила українську громаду Твін-Сіті. І як висновок її рішення — о 7.00

Після доповіді відбулася дискусія, в якій брали участь: Геврик, Ріпак, Грушка-Гаррис, Коваль, Мантіва й інші. Доповідачеві дякував письменник Ол. Гай-Головко, підкреслюючи вагу культурної роботи, серед не-українських середовищ, бо цим можна багато допомогти справі освідомлення цих середовищ про українську правду. В загальному панувала думка про потребу скликання частіше таких зібрань, бо хоч «Карпатія» кредитово-економічна установа, то проте в статуті вона має можливість широкої культурно-просвітньої праці серед своїх членів і прихильників. Б. Г. С-р

год. вечора, хоча концерт мав розпочатися о 7.30 в Бенгтон залі в ІВЦІ, була виповнена через верх, тобто змістилась партеру з бальконом близько 350 осіб, але було близько 500. Всі переходи були заставлені стільцями. Вже не було місць. А люди все йшли. 20% наявності складала чужинці — американці, латиші, естонці та інші, які знають капелю ще з Регенсбургу (Німеччина).

В точно призначений час розпочався концерт. Лише 27 чоловік, а звуків повна зала. Керівник капелі п. Потапенко (Закінчення на 7-й сторінці)

ОДУМІВЕЦЬ

Фестиваль Ю ОДУМу

Першого липня 1961 р. в українській оселі церкви св. Володимира в Нью-Йорку в м. Баунд Брук зібралася Головна Управа ОДУМу (Євген Федоренко — голова ЦК ОДУМу, Микола Дзюбенко, Василь Пономаренко, Антін Філімончук, Олексій Коновал, Віктор Росинський і Євген Кальман) на останнє засідання перед 11. з'їздом-зустріччю, яка відбудеться 2. вересня 1961 р. в оселі Українського Робітничого Союзу в Глен Спей. Було зроблено останні приготування до фестивалю Ю ОДУМу. А 2. липня молоді повні життя й енергії Ю ОДУМівці прибули з кільканадцяти філій. Отець Пипок відправив службу Божу для ОДУМівців та їхніх батьків. Рой Ю ОДУМу Філядельфії й Ньюарку з своїми прелорами вишикувалися на площі перед щоглою, на якій з самого ранку майорить ОДУМівський прапор.

Перед ними Віктор Росинський, культосвітній референт Головної Управи, пані Бережна з Філядельфії, довгорічна й віддана працівниця на відтинку ви-

ховання молоді, й Олексій Коновал, референт Юнацтва ГУ ОДУМу. Звіт приймає референт юнацтва ГУ й коротким вступним словом відкриває фестиваль Ю ОДУМу, присвячений 100-річному ювілеєві безсмертного Тараса Шевченка. Він закликає батьків до дальшої помочі в праці з молоддю, а молодь закликає гідно і гордо нести прапор української організації та завжди мати на думці слова нашого Кобзаря: «І чужому научайтесь, і свого не цурайтесь».

Мистецька частина, якою провадив Віктор Росинський, а пізніше Ол. Коновал, розпочалася виконанням «Заповіту» Тараса Шевченка Вірою Кирейко на фортепіані. Мішаний хор Ньюаркської філії під диригуванням Нони Балащенко виконав дві пісні на слова Шевченка «Садок вишневий коло хати» і «Ой у полі могила». Деклямації та танці були переплетені музичними виступами учасників фестивалю. З деклямаціями виступали Галя Слинько, Михайло Семпець, Антоніна Степова і Віктор Міняк з Ньюарку та рій «Соколи» з Філядельфії продеклямували «Привіт» й на закінчення відспівали пісню «О, Україно», під керівництвом пані Євсєвської.

Танцювальна дівчача група Ю ОДУМу з Філядельфії, підготовлена Віктором Литвиненком й під його акомпаньямент на акордеоні виконала бездоганно такі танці: «Дівчата в полі», «Дощик», «Ой, лопнув обруч» та «Ой, що ж то за шум» — хлопці Славко Гавришук, Микола Поліщук, Олександр Зінченко і Володимир Білоус виконали «Запорозький Герць». Від філії в Ньюарку Катя Гладун, Жибурт та Котляр протанцювали «Катерину»; Валерій Кирейко, Віктор Каплій, Грина Котляр та Валія Жибурт — український танець та Люба Котляр і Мух. Семенець — «Козачка». Рій «Лисиць» з Філядельфії, підготовлений своєю вихователкою Оксаною Плюйко проспівав пісню «Ізняла-ся хуртовина».

Твори Шевченка були виконані на музичних інструментах: Валентинко Приходько — на фортепіано, Володимир Степовим — на скрипці, Віктором Міняком та Михайлом Семпцем — на акордеоні і Вірою Міняк — на мандоліні. Всі вони з Ньюарку. Рій «Лисиць» з Філядельфії виконав вільно-ручні вправи, переплетені музикою і співом, та разом з рештою членів філії виконали монтаж «Молоді ми, і світ нам відкритий» — під керівництвом пані Бережної.

В процесі мистецької частини, референт юнацтва Головної Управи привітав пані Софію Гаєвську, яка приїхала з Нью-Йорку, й виніс їй щирю подяку від філії в Ньюарку та від Головної Управи ОДУМу за її пожертву в сумі 500 дол. на дім ОДУМу в Ньюарку.

Перед кінцем було повідомлено, що комісія журі запропонує ГУ ОДУМу — хто заслуговує на грамоти за свої виступи на фестивалі. Філядельфійську філію нагороджено грамотою за найкраще виконання танців; а Ньюаркську філію — за деклямації та пру на інструментах.

Ю ОДУМівці скоро мають зустрітись знову в оселі Українського Робітничого союзу, а саме — 16. липня у відпочинковому таборі, який триватиме один місяць. Комендантом табору буде пані Бережна.

Завдяки Антонові Філімончукові, членові Головної Управи, референтові юнацтва Ньюарку, який підготував фестиваль технічно, та іншим членам Ньюаркської філії, їхнім батькам, як рівно ж ОДУМівцям з Трентону, Нью-Йорку, Філядельфії й інших філій фестиваль відбувся з успіхом. А для Ю ОДУМівців — з гарними спогадами. До пізньої ночі музика Богдана Гіряка кликала бажаних до танців.

Василь МАК

Дюссельдорф вшанує Тараса Шевченка

У неділю 25. 6. ц. р. (повідомлялося в «УВ» ч. 25/1451 за 18. 6. — Ред. «УВ») сотні українців та німецьких гостей прибули на святочний концерт, присвячений 100-літтю з дня смерті великого українського поета Тараса Григоровича Шевченка, який відбувся в залі Роберта Шумана.

На проспекті органів святочну громаду вітав автопортрет поета в його молодих літах. Концерт розпочався співом «Заповіту» в виконанні «Візантійського хору» під керівництвом проф. д-ра Мирослава Антоновича з Голландії.

Доповідь в українській мові виголосив проф. д-р Ю. Бойко, в якій насвітлив велич і геніяльність Т. Шевченка, представив поета як пробудника української нації та невтомного борця за її визволення з московського ярма. На ряді творів, як от «Сон», «Кавказ», «Катерина» — проф. Бойко показав хижачку натуру московського наїзника, безкомпромісовість поета в питанні збереження національної самобутності та його непримиренність з віковим ворогом українського народу. Це саме можна сказати і про доповідь д-ра М. Гоція, яку він виголосив в німецькій мові.

Хор Антоновича виконав музичні твори Лисенка, Стеценка та інших українських композиторів, в більшості на слова Шевченка, як от «Було колись в Україні...», «Прометей», «Садок вишневий коло хати...».

Дюссельдорфська газета «Райніше Пост» за 27. 6. 1961 р. в своїй статі під заголовком «Tag der Ukrainer», яка присвячена шевченківському святу, пише, що «Візантійський хор» під впливом і вмилем хоровим керівництвом проф. д-ра М. Антоновича оправдав свою добру славу. Автор статті з задоволенням стверджує відсутність погоні за ефектами, якими так радо послуговуються східні хори.

Заслуговувати на увагу сольові виступи драматичного тенору Олега Нижанківського та його акомпаньатора. Олег Нижанківський виконав «Гетьмани, гетьмани...», «Мені однаково...», «Думу про Саву Чалого», «Думу про Харка» М. Лисенка та «Псалом Давида» на слова Шевченка, муз. Барвінського.

Капеля бандуристів в Твін-Сіті

(Закінчення з 6-ї сторінки)

певно вів свою групу відважних. З боргами за плечима, вони невпинно продовжують свою працю, як амбасадори української культури, як носителі «евшан зилля» для нашого молодого покоління, з яким батьки часом вже не можуть дати ради. Чудесно оформлена перша частина «Слово Тараса», драматизовано з історичними та народними піснями, і в фіналі «Живи Україно» — М. Гайваронського — зробили фурор. Американці, хоча не розуміли мови, відчули силу творів в музиці. Буйні оплески розносили залю. Другий відділ був не гірший. Особливо після пісні про «Нечая» зала ревля, викликаючи на біс.

По закінченню концерту була зустріч громадянства з бандуристами в залі готелю, де вони зупинилися на відпочинок.

Приємна зустріч. Поперше, зустріли

Дальшими, але не менше важливими виступами були дві деклямації. В першій частині програми деклямувала пані Г. Сайко «Кавказ», у другій — п. А. Остапчук — «Думи мої...» німецькою мовою в перекладі Ганса Коха.

На закінчення святочного концерту хор співав український національний гімн. Дюссельдорф гідно вшанував генія українського народу.

Дуже позитивним явищем було те, що Ювілейний комітет зумів приєднати німецьких гостей. Особливо признання належить голові Ювілейного комітету о. М. Іванціву, як рівно ж секретареві п. М. Козинцю, які приклали багато зусиль. Ювілейний комітет може похвалитися і тим, що в улаштуванні свята брали участь і німці. Тут слід згадати родину Вільмунд, яка в значній мірі спричинилася до його успіху. Двос німецьких дівчат, вбраних в українські національні ноші, допомагали розпродавати концертні програми.

Все було дуже гарно, «недописала», як то кажуть, тільки українська публіка. Через записання публіки концерт розпочався не о призначеній годині, а на 15 хв. пізніше. На перерві доводилося червоніти, зустрічаючи неголенних, неакуратно одягнених людей. (Дякй ходили з опущеними підтяжками.) Складалося враження, що ці люди помилково потрапили на такий величавий концерт. На третій дзвінок люди не реагували, а продовжували курити та вести теревені. Декому не поміг і четвертий дзвінок. Довелося одному з організаторів загаяти як овець в кошару. О. Нижанківський співав «Псалом Давида», а публіка ще не всілася. Всі ці речі говорять про те, що не вся українська публіка доросла до театрів та знає найпростіші вимоги етики.

Ось таке враження отримали німецькі гості про українців. Хто ж винен у цьому? Було б гріхом шукати виправдання. Біда вся в байдужості таких людей до українського свята.

На закінчення хочу тільки зазначити заклик поета, якого ми так вшанували: «Учіться, брати мої, думайте, читайте, і чужому научайтесь, свого ж не цурайтесь.»

А. О.

Василь ОНУФРІЄНКО

СИМОН ПЕТЛЮРА

(Продовження з попереднього числа)

10.

Мов хвиля збурена висока,
Народ здригнувся у війні,
І здійснились слова Пророка
Про землю, збуджену в вогні,

І про врагів, що обікрали
Ії безпомічну, сліпу...
А сурми радісно заграли
В лункому рідному степу.

Гей, залунали до свободи
Залізним співом сурмачі:
Вставай, вставай, вставай, народе,
Бери із схованок мечі!

Прийшла година довгожданна,
Збирайтесь в сотні, у полки,
На довговічного тирана
Ідіть, сини, ідіть, батьки!

— о —

Уставай, уставай, недобуджений краю!
Не повторяться скоро ці дні, ці роки!..
Уже царських орлів обезкрилену зграю
Розігнали з престолу повсталі полки.

Вже діди твою казку давно розказали,
Твою долю давно проспівали співці.
Боронись, боронись, боронись від
навали,
Твоє щастя у тебе лежить у руці.

11.

І Петлюра повсюди, де праця нова,
Між солдатами він, між селянами —
всюди...
А країна, немов навесні, ожива,
І хвилюються радісно звільнені груди.

Буде воля й земля, рідна мова дзвінка,
Буде правда своя у оновленій хаті.
Прожидасться Київ, шумить, мов ріка,
Що прорвала зими береги волохаті.

Винниченко, Грушевський, Петлюра...
Вони
Стали силою, розумом, серцем країни.
Це народу батьки, це народу сини,
Що зродилися й виростили враз із руїни.

О, народе, в свої героїчні часи
Ти героїв родив, як у казці, у пісні.
Дай героїв великих і в ці дні грози,
Коли хмари навколо такі лиховісні!..

Рідне військо зростає. Тверда, молода
Народилась Петлюрою зрушена сила.
Залучала богданівців чиста хода,
Полуботківський полк випробує
крила.

Вже сердюцька дивізія зброю взяла,
І полки все нові виростають, загопи...
Гомонить Україна, як сад, загула,
У надіях квітучих, як в зелені, тоне.

(Далі буде)

Позитивні наслідки наполегливої праці

На заклик Товариства приятелів Капелі бандуристів ім. Шевченка в Детройті, щоб допомагати Капелі матеріально і морально, українці в Північному Райні-Вестфалії свого часу заснували Т-во приятелів Капелі бандуристів ім. Шевченка, яке тісно співпрацює з Т-вом приятелів Капелі в США. Про заснування Т-ва приятелів Капелі бандуристів ім. Шевченка на Північний Райн-Вестфалію «УВ» повідомляло. Тепер же подаємо як один із прикладів прибутків Капелі бандуристів ім. Шевченка, — список членів і жертводавців Т-ва приятелів Капелі бандуристів на Північний Райн-Вестфалію.

Членські внески склали: по 40 нм — Кирило Мартиненко, Іван Корнило; 32 нм — Лев Ткачук; 30 нм — Петро Гузь; 25 нм — Павло Масло; по 24 нм — інж. Василь Кравченко, Віталій Масло; по 20 нм — Дмитро Хома, Петро Масло, Михайло Процайло, Дмитро Дяченко, Т-во сприяння УНРаді на Північний Райн-Вестфалію; по 12 нм — Петро Степанюк

людей, з якими пережили не одну тяжку хвилину в таборі ДП. Подружжя, обмін думок, побажань — привели кожного з представників організації і окремих членів промади до однієї мети: підтримати Капелю, розбудувати її знову за всяку ціну. Просили не зневірюватися, а йти непереможним кроком вперед.

Українська громада Твін-Сіті визнає велику роль дружин членів Капелі, які ділять той татар разом з своїми чоловіками і виносять їм сердечну подяку. Це є типова жінка українка, яка завжди є до помочі своєму чоловікові, його розрадицею в тяжку хвилину заломлення. Честь і слава таким жінкам. Честь і слава надхненникам, невтомним працівникам членам Капелі з їхнім керівником п. Потапенком.

ЖИВИ УКРАЇНО!

Валентина ЄРМОЛЕНКО

Марко Козинець, Іван Сайко, Іван Сенько, Василь Третяк, Михайло Будяк, Марко Опарко, Микола Майхрук, Марфа Нессен, Сергій Гнида, Яків Костюк, Михайло Тицький, Микола Грибке, Меліслав Литвиненко, Іван Петрикей, Микола Власенко, Іван Фенчик; 7 нм — Олександр Капітанчик; по 5 нм — Борис Дідик, Іван Дузак; 4 нм — Григорій Міщенко.

З ініціативи Т-ва приятелів Капелі бандуристів ім. Т. Шевченка на Північний Райн-Вестфалію проведено збірки на видатки Капелі, на збіркові списки якої склали: 101,50 нм — Есен (30 осіб, збірщик Литвиненко); 96 нм — оселя в Оснабрюці (25 осіб, збірщик Петро Масло); 73 нм — Падерборн (12 осіб, збірщик Петро Гузь); 61 нм — Дюссельдорф-Верстен (28 осіб, збірщик М. Козинець); 58 нм — МГФау Гільке, Фельберт (40 осіб, збірщик Ів. Корнило); 40 нм — оселя в Зенне (11 осіб, збірщик Желіхівський); 34,60 нм — МГФау Дюй-

(Закінчення на 8-й сторінці)

ЦЕ І ТЕ

З бльокнота спостережника

Лондон, п'ятниця 7. липня

Судове розслідування комуністичної змови в англійській профспілці електриків закінчилося. Воно тягнулося майже два місяці, в результаті чого доказано, що купка комуністів опанувала керівні органи за допомогою фальшування виборчих бюлетнів. Комуніста Гексела усунуто із становища голови профспілки. Цю посаду законно перебрав антикомуніст Вирнс, який у виборах 1959 року, як показало розслідування, дістав більшість голосів, але її комуністичні змовники всякими махінаціями перетворили на меншість.

Цікавим моментом цієї справи є, що довкола Вирнса згуртувалися колишні комуністи, які виступили з партії під час повстання в Угорщині. Якби не їхня настійливість, невсипуща активність, постійні звертання уваги рядовим членам унії на беззаконня комуністичної верхівки, то напевно б дійшло б до судового розслідування. А це в свою чергу показує, що в західних комуністичних партіях є багато добрих людей, які по своїй наївності шкодять собі і своїм колегам-робітникам в СРСР. Якось воно зажди так виходить, що найактивніші робітничі одиниці опинюються в комуністичних лавах. А решта, 98% членства профспілок — це байдужа, сита маса, аполітична, вузькодумна і нерухлива, яка здає поводи профспілкового руху всякому, аби лише спекатися організаційним навантаженням. Меткий комуністичний відсоток, отже, легко пробирається до керівництва.

Другим цікавим моментом було насвітлення фактами деградації людини. Можливо, що в своїй молодості Гексел, Фолкс (президент цієї самої профспілки) й інші змовники були порядними людьми. Можливо, що вони справді були ідеалістами, істинно віруючими комуністами. Але, дірвавшись до влади і в соціалістичній пропаганді, вони забули про робітничі справи, і, прикриваючись «потребами партії», робили все, щоб на цих посадах залишитися. Характерно, що кожна така історія починається усунанням з поля дії будь-якої існуючої й можливої опозиції. Так і напрошується досвід з Леніном, Сталіном, Гітлером, Хрущовим, південно-американськими диктаторами... А от Муссоліні був багатомішним, а тільки тому, що не спромігся здолати Католицької Церкви і в багатьох своїх намірах оминав крайностей через її сильну опозицію. Абсолютне деградування оминило генерала Франко, також через сильні церковні впливи.

З усього цього виходить, що афоризм лорда Актона ніколи не втрапить своєї влучності. А він сказав: «Посідання влади людину деградує. Посідання абсолютної влади деградує абсолютно».

Здається, що поінформованість советських офіційних чинників про деталі західного життя така всестороння й вичерпуюча, що зробити якийсь промах їм просто неможливо. А от трапляється...

Сьогодні в Лондоні відкрилася советська промислова виставка, успіх якої,

кажуть, запевнений. Але відкриття попередила сумна для Кремлю історія. На підготовчих технічних роботах була зайнята велика група советських робітників, поруч яких, звичайно, працювали англійці. Коли англійці користали з перерви на сніданок і пополудневу перекуску, їхні советські колеги «ішачили» на всіх ударних парах. Англійці страшно здивувалися, почали дзвонити до головних квартир своїх уній, мовляв, як це так, советський робітник, що ніби користає з найкращих у світі виробничих умов, не має права відійти від праці на чашку чаю. Отак, з нічого, почалося велике заміщення. Історію підхопили газети, карикатуристи, і за пару днів ця невелика, але вимовна деталь, розлетілася по всій країні, наносячи Кремлеві відчутний моральний удар. Навіть справа з профспілкою електриків відійшла в тінь. Кажуть, що советські керівники після цього конфузу почали заподадливо виганяти своїх робітників на ранішній чай, але вже було запізно. Промажулися добряче.

Як подали деякі новинарські агенції, в Одесі, два тижні тому, спалахнув страйк. Портові робітники відмовилися вантажити на кораблі масло для Куби.

Цю вістку, правда, подано під знаком сумнівів, як до кінця «не перевірено». А як же її можна перевірити? Хіба вістка про катастрофальний прорив греблі в Києві, якби її хтось був подав наступного дня, не була б сприйнята під тим самим знаком? Щойно через три тижні світ довідався про катастрофу, але з уст самого Кремлю, який, треба здогадуватися, вже просто не міг більше здущити поголосок про виміри державного головоцятства в тій справі. Але страйк — це щось інше. Це справа, мовляв, одного корабля і сотні робітників. І чого, чого, але підтвердження страйку з уст Кремлю, та ще страйку в Одесі, сподіватися можуть лише бюргери, які ввесь світ міряють і сприймають через призму своїх матеріальних достатків. Просто не схопиш розумом, до яких методів робітник «там» має вдаватися, щоб про його кривду почув оцей ситий бюргер?

Український письменник Микола Шеремет, беручи участь в числі ківської «Літ. газети», присвяченій 20-й річниці початку німецько-советської війни, згадує:

«19-го вересня 1941 р. Олексі Деснякові, Миколі Шпакові і мені, військовим кореспондентам, що останніми покидали Київ, не довелося вибратися далі Ворисполя. Потрапили в оточення. Часткові прориви ночами нічого не дали... У грунті військовополонених мене гнали до табору в Переяслав, але по дорозі я втік. З місяць блукав по окупованій території, поки перейшов лінію фронту під Курським. Зберігши чесність і дві сторінки партійного квитка, я в Саратові знітився перед грізними очима тодішнього редактора газети, який, вислухавши мою Одісею, скося поглянув на мене і сказав:

— Ви бачили живого німця, дали се-

бе обшукати і не накинулися на нього, не знищили. Підозріло... Чи не краще б було вам не виходити звідти?

Мабуть, про таких начальників наші танкісти в ті дні охоче співали іронічно-глузливу пісеньку: «Меня вызывають в особый отдел: почему ты с танком вместе не сторел?..» Уже тоді вигадувалися поеми, де герої з войовничими гаслами безглуздо кидалися на ворога і театральні гинули... центральний комітет партії, розглянувши мою справу «оточення», погасив старий квиток і видав мні новий...»

Якби ж цим було сказано все! Ми б і не квапилися передувати цьому признанню. Але в порівнянні з тим, що сказано, не висказано багато. Не висказано цілого роману. А, може, й трилогії. До цієї б теми «соцреалізму!» Ох і твір

би ж вийшов. Бо викликали в «особый стдел» не лише тих, що прорвалися з сточення посидинці, а й усіх тих, що вирвалися підрозділами, розділами, полками й бригадами. Допитували, принижували, знущалися і били. Зазнав подібної опіки й автор цієї колонки. Тільки я сьогодні можу поіменно перелічити багатьох із тих, що в той час були «грізними начальниками». Шеремет, живучи з ними, плазуючи перед ними, мусить скласти про них нові поеми, а їхню вчорашню псячу пильність розводювати в загальниках. А роман, можливо, найцікавіший і епохальний, бурлить у автора в душі, і, не маючи можливості вирватися на папір, дотліває пропацією силою... Пане Шеремет! Не допустіть, щоб невисказане стало цілковито мертвим. О. КЕЙ

КОМУНІКАТ ОПДЛ

КОНКУРС ЮНИХ АВТОРІВ ПРОДОВЖЕНИЙ ДО 30. ВЕРЕСНЯ 1961 р.

Йдучи назустріч побажанням батьків, педагогів і молодечих організацій, ОПДЛ продовжує проголошений у Шевченківському році конкурс юних авторів до 30. вересня 1961 р., щоб у цей спосіб дати змогу якнайбільшій кількості дітей і юнацтва підготуватися і взяти участь у конкурсі писаними і мальованими працями на будь-які теми, зв'язані з життям і з літературною та мalarською творчістю Т. Шевченка. В цей спосіб учасники літніх таборів і курсів теж зможуть узяти участь у конкурсі. Надіслані матеріали мають бути позначені гаслом (псевдом), а в залученому заклясеному конверті має бути, крім гасла, дійсне прізвище й адреса автора. Зверху конверта має бути написане гасло і рік народження автора. Всі автори й їхні праці будуть поділені на дві категорії: до 14 року життя і від 15 до 18 року життя. Рід і розмір праць довільні, включно з описом і враженнями під час відкриття пам'ятника Т. Шевченкові у Вінніпезі 8-9. липня ц. р. **Адреса для надсилки праць:**

«Nashym ditiam» — OPDL, 39 Jennings Ave, Toronto 9, Ont, Canada. Надіслані праці розгляне журі в складі: проф. В. Радзкевич — голова, ред. Б. Гошовський, проф. Т. Залеський, д-р Ю. Лисяк і письменник Л. Полтава — члени. А образотворчі праці розгляне журі в складі: д-р Б. Стебельський — голова і мистец: М. Левицький, А. Малюца, П. Мегік і П. Сидоренко — члени.

Пожегтовані досі нагороди такі: В-во «Книгоспілка» — Нью-Йорк — «Історія України-Руси» М. Грушевського, «Історія української літератури» М. Грушевського, повне видання творів І. Франка, повне видання творів М. Коцюбинського, твори М. Гоголя — 2 томи: «Герой передмістя» — повість І. Керницького, «1709» — історична повість Л. Полтави, Сергій Литвиненко — мистецька монографія; В-во М. Денисюка в Чикаго — Повне видання творів Т. Шевченка, 2 прим. повісті Г. Лагодинської «До сонця, до волі» і 2 прим. оповідання С. Парфанович «Вірний приятель»; В-во «Київ» д-ра Б. Романенчука в Філядельфії — 3 прим. альбомного видання «Слово о полку Ігореві» і 3 прим. альбомного збірника «Львів»; В-во «Свѣтан-зілля» — 5 прим. мистецької монографії «В. Січинський»; Комітет видання «Археології України» проф. д-ра Я. Пастернака в Торонто — 1 прим. цієї книги; В-во «Нашим дітям» — ОПДЛ — дві бібліотеки вибраних творів дитячої і юнацької літератури; письменник Ол. Кобець і видавець М. С. Чернокошинський у Буффало 6 прим. декляматора-читанки «Сходить

сонце»; Книгарня «Арка» в Торонто — трилогію «Мазепи» Б. Лепкого; Книгарня «Плей» в Торонто — комплект українських пластинок за вибором.

На знак признання доцільності і ваги конкурсу пожертвувало теж свою нагороду Наукове Т-во ім. Т. Шевченка в США в формі 5 прим. «Вибраних творів» І. Франка.

Передбачені ще дальші численні нагороди. На кошти друку «грамот нагороджених» і «грамот відзначених» юних авторів Українська Кредитова Спілка в Торонто пожертвувала суму 50 дол., а Кредитова Спілка при парафії Матері Божої Неустаючої Помочі в Торонто — 25 дол. Усім дотеперішнім жертводавцям управа ОПДЛ складає сердечну подяку.

Якнайчисленніша творча участь наших дітей і юнацтва в конкурсі юних авторів — це одна з найліпших форм культури нашого генія і духовного володаря України.

УПРАВА
Об'єднання Працівників
Дитячої Літератури

Позитивні наслідки...

(Закінчення з 7-ї сторінки)

че Зенгер, Вольфрат (31 особа, збірщик Дмитро Хома); 33 нм — оселя Любек (17 осіб, збірщик Стадніченко); по 28 нм — Порч-Вестгофен біля Кельну (12 осіб, збірщик Іван Сербин) і Дюссельдорф-Рат (16 осіб, збірщик Марко Опарко); 14 нм — Золінген-Оліс (6 осіб, збірщик В. Тараненко).

Висвітлювання фільму про турне Капелі по Європі дало Т-вові приятелів Капелі на Північній Райн-Вестфалію чистого прибутку 793 нм.

За марки з портретом Т. Г. Шевченка, які випустило Т-во приятелів Капелі в Детройті, надійшло на адресу Т-ва приятелів Капелі на Північній Райн-Вестфалію від: Екзархату Римського престолу в Мюнхені — 25 нм; Митрополичої канцелярії УАПЦ в Карсруе; православної парафії в Кельні, православної парафії в Зенне — по 10 нм.

УПРАВА Т-ва

Не забувайте про передплату на „УВ“

Іван Франко в 1894 р. студіював у Відні, мешкав у 1-й окрузі міста, в будинку число 26 при вулиці Віпплінгер. Нещодавно за ініціативою Українського Жіночого Союзу в Австрії умуровано в стіні цього будинку пропам'ятку мармурову таблицю українською і німецькою мовами. Про перебування Івана Франка у Відні, про його студії і промоцію австрійський науковець Гюнтер Витшес написав розвідку, яка появилася друком у 8-му томі збірника «Вінер Славістичес Ярбух».

Українські Вісті

Тижневик політики, культури і громадського життя
РЕДАГУЄ КОЛЕГІЯ

Адреса редакції й адміністрації
„UKRAINSKI WISTY“
(3B) Neu-Ulm/Donau, Schlieflach 32

Місячна передплата «УВ» в Німеччині, включно з пересилкою, коштує 3.50 нм.

Увага, хворі, слабі, нервові!

Науково стверджено, що відомий лікувальний засіб

„KALEFLUID“

повертає рівновагу організмові і нервовій системі, відроджує силу й організм.

„Kalefluid“ — екстракт із життєдайних залоз тварин рекомендується приймати при загальному ослабленні, нервовій депресії, нервовій астенії, артритах і старечих недугах, ослабленні пам'яті, безсонні і в деяких випадках при підвищеному тиску. Жінкам, крім вищеперелічених випадків, також під час переходового віку.

„Kalefluid“ — нагороджено 5-ма золотими медалями — в Паризі, Лондоні, Римі, Флоренції і Брюсселі.

„Kalefluid“ — сильний, випробований засіб для відбудови організму

Адреса виробництва і централі:

Laboratoires du Kalefluid, 66, Bd. Exelmans Paris 16, France.
AUSTRALIA: Mr. P. Miller 35, Balmoral Str. Blaktown N.S.W.
CANADA: Pharmacie Brunelle 5757 Bou'v., Monk Montreal

На жадання висилаються безкоштовно проспекти українською мовою.

ГОЛОВНА УПРАВА ОУЖ
у Мюнхені